

relații financiar ~ valutare și comerciale internaționale

REGIMUL VALUTAR ROMÂN

Lărgirea schimburilor economice și cooperarea în producție cu alte state, participarea activă la diviziunea internațională a muncii reprezintă, în concepția partidului nostru, o latură inseparabilă a procesului de dezvoltare a fiecărei națiuni. (1)

1. Creșterea și diversificarea schimburilor și a relațiilor cu străinătatea impune promovarea unei **politici valutare** care să contribuie la traducerea în viață a obiectivelor dezvoltării economice și sociale a țării noastre.

Politica valutară românească reprezintă o componentă a politicii generale promovate de partidul și statul nostru și cuprinde ansamblul principiilor, metodelor, formelor și mijloacelor economice și financiar-valutare folosite de stat în procesul coordonării, organizării și desfășurării planificate a încasărilor și plăților cu străinătatea, în scopul formării, repartizării și utilizării fondurilor valutare pentru îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare economică și socială a patriei, de participare tot mai activă la diviziunea mondială a muncii pe calea creșterii și diversificării relațiilor economice și financiare externe și cooperării în domeniul producției, al științei și tehnicii cu toate statele lumii.

Prin politica valutară se urmărește menținerea echilibrului în relațiile de plăți cu străinătatea. În acest scop politica valutară trebuie să asigure măsuri pentru :

— dezvoltarea continuă și în condiții de maximă eficiență a exportului de mărfuri, servicii și prestații, în conformitate cu prevederile planului național unic;

— obținerea mijloacelor de plată pentru efectuarea importurilor planificate de materii prime, materiale, mașini, utilaje, echipamente și alte bunuri necesare îndeplinirii sarcinilor și realizării obiectivelor din planul național unic de dezvoltare economico-socială;

— lărgirea și diversificarea participării unităților românești la activitatea de cooperare economică și tehnico-științifică pe plan internațional;

— extinderea relațiilor financiare și de credit externe ale României ;

— intensificarea participării țării noastre la activitatea organismelor valutare-financiare internaționale și la instituirea unui sistem monetar internațional echitabil, în cadrul unei noi ordini economice internaționale ;

— creșterea rezervelor valutare și a mijloacelor de plată în relațiile cu străinătatea, întărirea disciplinei și sporirea răspunderii în mînuirea și gospodărirea corespunzătoare a tuturor mijloacelor de plată străine ;

— întărirea puterii de cumpărare a leului, atât în țară cât și în raport cu alte monezi și îmbunătățirea cursului acestuia în vederea trecerii treptate la convertibilitate în raport cu alte monede.

Politica valutară se realizează prin Ministerul Finanțelor, în colaborare cu Banca Națională a Republicii Socialiste România (B.N.R.S.R.) și Banca Română de Comerț Exterior (B.R.C.E.), care au stabilit o serie de drepturi și răspunderi în aplicarea concretă a regimului valutar român.

2. Deținerea cu orice titlu a mijloacelor de plată străine, precum și operațiile de orice fel cu acestea constituie, conform Decretului nr. 210/1960, republicat în 1972, **monopol de stat**.

Instituirea unui monopol valutar ferm, desăvârșit, realizat pentru prima dată prin două legi din 15 august 1947, a devenit necesar în condițiile aplicării legilor economice obiective ale socialismului, a formării proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție și a conducerii planificate a economiei naționale.

Prin monopolul valutar s-a realizat concentrarea în mâinile statului nostru a tuturor mijloacelor de plată străine și exercitarea operațiilor cu acestea de unele organe anume desemnate de stat, în vederea folosirii lor în interesul economiei naționale, spre binele întregului popor.

În sistemul dreptului nostru valutar, **instituția monopolului valutar de stat are o reglementare proprie**, de sine stătătoare, neputînd fi confundată sau integrată în monopolul de stat al comerțului exterior. Acesta din urmă referindu-se la relațiile comerciale externe ale țării noastre și nu la cele financiar-valutare cu alte țări. De altfel, spre deosebire de monopolul valutar, monopolul de stat asupra comerțului exterior a fost introdus ulterior, abia în anul 1949. Autonomia celor două instituții juridice aparținînd unor ramuri de drept distincte și cuprinzînd în obiectul lor valori și operațiuni diferite, nu împiedică existența unei interdependențe între ele, în contextul unei economii socialiste unitare, cu un sistem de drept de asemenea unitar.

3. Conform legii sînt definite drept **mijloace de plată străine** :

a) bancnotele și monedele de orice fel emise în străinătate, avînd putere circulatorie sau putînd fi preschimbate în bilete de bancă sau monede care au o astfel de putere;

b) ordinele sau dispozițiile de plată, mandatele, acreditivele, scisorile de credit, cheurile, cambiiile, orice alte titluri sau înscrisuri de comerț cuprinzînd drepturi sau obligații de plată exprimate în monedă străină, dacă emitentul are domiciliul sau sediul în străinătate sau dacă locul plății se află într-o țară străină ;

c) disponibilitățile în bani străini aflate în conturi sau sub orice formă în străinătate.

Au regimul mijloacelor de plată străine, prin asimilare legală :

— orice drepturi sau obligații patrimoniale, indiferent de forma sau felul în care sînt exprimate și care pot fi realizate sau lichidate în monedă străină în țară sau în străinătate sau referitoare la bunuri aflate în străinătate, dacă aceste drepturi sau obligații aparțin unor persoane fizice sau juridice cu domiciliul sau sediul în țară ;

— hîrțile de valoare emise de statul român sau de orice persoană juridică română a căror valoare este exprimată în lei plătibili în țară, dacă aceste hîrți sînt destinate să fie scoase din țară sau să fie introduse în țară ;

— sumele primite sau convenite în țară persoanelor domiciliat în străinătate, indiferent de moneda în care sînt exprimate.

RELAȚII FINANCIAR-VALUTARE

Observăm, din această enumerare, că legislația și practica noastră nu face distincție între valute și devize, iar noțiunea legală cu sferă generală este aceea de „mijloc de plată străine”, în care sînt cuprinse atît valutele, cît și devizele.

Reglementarea mijloacelor de plată străine propriu-zise și a celor asimilate lor conform Decretului nr. 210/1960, republicat, corespunde intereselor generale de protecție a monedelor naționale și de acumulare valutară, prin faptul că supune aceluiași regim juridic atît monedele și titlurile de valoare emise și valorificabile în străinătate, cît și titlurile de valoare interne, în situațiile în care îndeplinesc rolul de mijloc de plată străine și pot influența formarea fondului valutar al statului nostru. (2)

4. **Operațiile cu mijloace de plată străine** au în lege o definiție cu caracter general reprezentînd „orice acte sau fapte care dau naștere, modifică sau sting drepturi sau obligații referitoare la mijloacele de plată străine și la cele asimilate lor”. În mod practic este vorba de: cumpărarea și vînzarea de valută, darea și primirea în depozit de mijloc de plată străine, nedeclararea, necedarea și nepredarea acestor mijloace și alte astfel de operații.

De asemenea legea asimilează operațiilor propriu-zise cu mijloace de plată străine următoarele fapte sau acte juridice:

- introducerea sau scoaterea din țară de înscrisuri reprezentînd mijloace de plată străine;
- mijlocirea cumpărării sau vînzării de mijloace de plată străine;
- transportul fizic, precum și încredințarea sau primirea în vederea transportului fizic al biletelor de bancă, monedelor și înscrisurilor care, în condițiile descrise mai sus (art. 2 lit. a și b din Decretul nr. 210/1960), constituie mijloace de plată străine.

Banca Națională și Banca Română de Comerț Exterior sînt autorizate de lege să efectueze direct unele operații cu mijloace de plată străine, orice alte operații cu mijloace de plată străine sînt admise numai cu autorizarea Ministerului Finanțelor.

Este vorba de autorizarea unor transferuri de sume datorate persoanelor străine, încuviințarea renunțării la drepturi etc.

În ce privește aurul, potrivit Decretului nr. 244/1978 deținerea cu orice titlu și operațiile de orice fel cu acesta constituie monopol de stat, Banca Națională fiind singura autorizată să vîndă aur în țară sau în străinătate. Unele unități socialiste pot fi autorizate să dețină și să folosească aur ori să efectueze tranzacții cu aur potrivit legii. Bijuteriile și obiectele de artă, de cult, de uz casnic sau personal pot fi deținute de persoanele fizice sau unele persoane juridice fără restricții. De altfel, prin Decretul nr. 244/1978 s-a asigurat o reglementare distinctă, separată și completă a regimului juridic al păstrării, gestionării, deținerii, circulației, repartizării, consumului și recuperării metalelor prețioase (3).

Actele juridice privind operațiile cu mijloace de plată străine sau cu metale prețioase efectuate fără autorizarea legală sînt declarate de lege ca fiind nule de drept, independent de sancțiunile ce se prevăd pentru încălcarea respectivelor dispoziții legale ori de măsurile de siguranță ce se aplică (4).

5. **Dobinditorii de valută, persoane fizice sau juridice române**, sînt supuși triplei obligații de a preda, ceda sau declara mijloacele de plată străine, în condițiile și termenele prevăzute de lege.

La art. 10 a Decretului nr. 210/1960 se prevede posibilitatea exceptării, prin hotărîrea Consiliului de Miniștri, a unor categorii de dobinditori de valută, de la obligația de predare sau cedare, stabilindu-se și condițiile în care aceștia au dreptul să utilizeze în țară sau în străinătate valuta rămasă la dispoziția lor. Excepția a fost introdusă nu pentru a slăbi monopolul valutar ci, dimpotrivă, finalitatea urmărită de legiuitor a fost întărirea acestui monopol prin cointerresarea dobinditorilor de valută, care să fie stimulați a aduce valută în țară, în loc să o cheltuiască în străinătate.

6. Dintre actele normative emise, cu privire la deținătorii legali de valută, în aplicarea art. 10 din Decretul nr. 210/1960, menționăm pe cele mai cuprinzătoare: H.C.M. nr. 202/1973, H.C.M. nr. 211/1973 și Decretul nr. 233/1974.

a) **H.C.M. nr. 202/1973.** În sensul prevederilor acestei hotărîri, orice cetățeni români care realizează în străinătate, în condițiile legii, venituri în valută sub formă de salarii, indemnizații, diurne, burse etc., au dreptul să dispună, în baza reglementărilor legale în vigoare (în principal Decretul nr. 233/1974), de sumele aduse sau trimise în țară și de pușe în cont personal la Banca Română de Comerț Exterior. Cetățenii români care, din activitatea lor științifică, culturală, artistică, sportivă, publicistică, medicală, realizează venituri în valută sub formă de drepturi de autor, premii, onorarii sau alte forme de remunerare similare au aceleași drepturi și obligații de depunere în cont personal la organele competente. Dreptul de a dispune de valuta economisită în condițiile de mai sus se poate exercita numai după îndeplinirea obligațiilor financiar-valutare prevăzute de dispozițiile legale în vigoare.

Conform aceleiași hotărîri, cetățenii care dispun în mod legal de valută, pot cumpăra bunurile de folosință îndelungată produse în țară sau în străinătate și provenite din import, la prețurile ce se vor stabili de către M.C.I. împreună cu M.C.E.C.E.I. și M.F. Se prevăd și obligațiile ce revin organelor de stat de specialitate pentru aprovizionarea cetățenilor cu bunurile care au dreptul să le cumpere pe valuta economisită și pentru organizarea rețelei capabile să asigure deservirea și la domiciliu a clienților respectivi.

În ce privește bunurile ce se pot aduce cu scutire de taxe vamale, procurate din valuta economisită, hotărîrea face următoarele distincții:

— **cetățenii români trimiși în străinătate în misiuni permanente** retribuiți pe bază de salariu în valută, precum și muncitorii, tehnicienii, inginerii și alți salariați trimiși să lucreze în străinătate sau la specializare, perfecționare ori alte activități similare, pot aduce în țară, cu scutire de plata taxelor vamale, bunuri de folosință îndelungată prevăzute în anexa hotărîrii, cumpărate, din economiile realizate din valuta primită oficial, cîte unul de familie din fiecare bun. Dintre aceste bunuri cităm: frigidere, televizoare, aparate de radio, combine muzicale și plane, magnetofone, aparate de proiecție, mașini de scris, copiat, calculat, multiplicat, mașini de spălat rufe, mașini de spălat vase, aspiratoare de praf, mașini de cusut și tricotate, covoare lucrate manual. Scutirea de taxe vamale se asigură o singură dată pentru întreaga perioadă cît persoana sau familia respectivă s-a aflat în deplasare, la terminarea misiunii sau dacă bunurile sosesec în interval de 6 luni înainte sau după terminarea misiunii:

— **ceilalți cetățeni**, cu excepția celor enumerați mai sus, care se deplasează în străinătate în misiuni temporare, precum și cei care se deplasează în străinătate pe baza unor contracte sau invitații individuale, în vederea efectuării de activități lucrative, științifice, medicale, cultural-artistice sau sportive din care realizează venituri în valută, pot aduce în țară, cu scutire de taxe vamale, cel mult două bunuri diferite din cele de folosință îndelungată prevăzute în anexa hotărîrii, cumpărate cu valuta economisită sau rămasă la dispoziția lor potrivit dispozițiilor legale. Acest regim juridic vamal este prevăzut de hotărîre și pentru turiștii români pentru bunurile cumpărate din valuta primită oficial sau primite cadou, a căror valoare nu depășește suma de 2.000 lei.

Cetățenii români pot primi din străinătate de la cetățeni străini bunuri de folosință îndelungată dar numai cu obligația plății taxelor vamale aferente în valută de către expeditor sau în lei de către primitor.

Este de remarcat și prevederea că taxele vamale datorate pentru autoturisme, conform dispozițiilor legale în vigoare, se majorează cu 100 la sută pentru cel de-al doilea primit sau adus în țară în interval de 4 ani. Pentru celelalte bunuri decît autoturisme dar fiind de folosință îndelungată majorarea menționată se aplică pentru al doilea și respectiv următoarele obiecte de același fel, la fiecare transport în parte.

În sfârșit, din prevederile hotărârii trebuie să remarcăm pe cea prevăzută de art. 9 care dispune ca **cheltuielile de transport în devize libere pe parcurs extern**, pentru bunurile primite sau aduse din străinătate, se suportă integral în această valută de către titularii bunurilor. În caz contrar, bunurile respective se vor returna în străinătate din dispoziția destinatarului sau expeditorului, după expirarea termenului legal de returnare se aplică regimul bunurilor abandonate (deci vor trece în proprietatea statului conform Decretului nr. 111/1951).

Unele din prevederile hotărârii trebuie aplicate, ținând seama și de implicațiile ce le au în materie mai ales dispozițiile Decretului nr. 233/1974.

b. **H.C.M. nr. 211/1973** privind autorizarea unităților spitalicești și altor instituții cu caracter social din România de a utiliza valuta dobândită prin donații sau legate externe. Aceste beneficiare de valută pot dispune integral de valuta primită și sunt autorizate ca, din sumele în valută dobândite și păstrate într-un **cont de depozit** la B.R.C.E. să efectueze plăți, în țară și în străinătate, cu respectarea dispozițiilor legale.

7. Cel mai important dintre actele normative privind **definiții legale de valută** este **Decretul nr. 233/1974** privind unele drepturi și obligații ale cetățenilor români care realizează venituri în valută, are sfera cea mai largă dintre dispozițiile legale instituite în acest sens. Decretul instituie obligația generală a organelor centrale de la care provin angajații români ce vor fi angajați în străinătate la diferite unități economice, organizații sau instituții internaționale de a urmări să li se asigure drepturi bănești (retribuții, sporuri, indemnizații, sporuri uzuale pentru condiții deosebite de muncă, plata transportului etc.), condiții de locuit, concedii de odihnă plătite, posibilitatea transferului, în țară, în devize libere, a unei părți din veniturile realizate, revizuirea drepturilor bănești în funcție de schimbările monetare, de modificările prețurilor și tarifelor intervenite pe plan local și alte asemenea. Prin aceasta legea asigură cetățenilor români care vor fi angajați permanent în străinătate să obțină venituri necesare acoperirii tuturor cheltuielilor și obligațiilor ce le au de suportat (impozite, taxe etc.), atât în străinătate cât și în țară, pentru ei și familiile lor, locuința corespunzătoare funcției, răspunderii și atribuțiilor și celelalte condiții de viață și de muncă corespunzătoare nevoilor acestora. Totodată se reglementează situația legală a acestora în timpul cit sînt angajați în străinătate, fiind considerați în **concediu fără plată** la unitatea din țară de la care provin, dar pe posturile lor pot fi încadrate temporar alte persoane pe acea perioadă. Este de reținut că perioada lucrată în străinătate se ia în calcul la stabilirea vechimii în funcție și specialitate, precum și ca vechime în funcție și în specialitate. De dreptul de a fi considerate în concediu fără plată și cu privire la vechimea în muncă, funcție și specialitate sînt acordate și persoanelor care își urmează soțul angajat în străinătate, dacă se reîncadrează în muncă în termen de 90 zile de la întoarcerea în țară în mod definitiv.

Cetățenii români angajați în străinătate în condițiile menționate mai sus sînt obligați ca, din veniturile nete realizate în valută pentru munca prestată, să transfere, lunar, în țară, pentru întreținerea familiilor și acoperirea celorlalte obligații, o parte calculată în dolari S.U.A., contra plata în lei.

Venitul net asupra căruia se calculează sumele reprezentînd obligații de transfer se determină prin scăderea din venitul brut în valută pentru munca prestată a impozitelor, taxelor, reținerilor pentru fondul de pensii, asigurări sociale, și medicale, cheltuielile reprezentînd chiria și întreținerea locuinței în străinătate și a indemnizației de instalare. Totodată, se scad din venitul brut realizat sporurile pentru soție și copii, în cuantumul acordat potrivit legii țării sau normelor organizației internaționale ori convenit prin contract dar nu mai mult de 70 dolari lunar pentru soție, și 50 dolari pentru fiecare copil aflat în întreținere.

În ce privește **indemnizația de instalare** decretul mai prevede că dacă angajații români în străinătate primesc aceas-

tă indemnizație sumele în valută supuse obligației de transfer se datorează după o lună de la începerea activității. Cînd angajații nu primesc indemnizație de instalare sînt scutiți de transfer timp de două luni de la data începerii activității. Precizăm că acest sistem privind indemnizațiile precum și facultatea reducerii sumelor supuse obligației de transfer, în anumite condiții, se referă exclusiv la cetățenii români angajați permanent în străinătate, nu așa cum s-a interpretat uneori, că aceasta ar privi și alte categorii de persoane trimise temporar în străinătate (ex. experți români ai unor organizații internaționale care în îndeplinirea unor delegații se deplasează în mai multe localități din diferite țări).

Cetățenii români angajați în străinătate, pentru stabilirea obligației de transfer, sînt obligați să declare la misiunile diplomatice sau oficiile consulare române, în termen de 30 de zile de la data încasării, veniturile realizate în valută, pentru munca prestată, inclusiv gratificații, sporuri, indemnizații și orice alte venituri în valută, precum și reținerile, contribuțiile și cheltuielile privind sume ce se transferă în țară pentru acoperirea obligațiilor ce le revin și celelalte cheltuieli prevăzute de lege a se scădea din venitul valutar brut și să anexeze la declarație actele doveditoare privind aceste venituri, rețineri, contribuții și cheltuieli.

Angajații respectivi au datoria ca să depună la misiunile diplomatice sau la oficiile consulare, după caz, sumele ce se transferă din venitul lor în termen de 30 de zile de la data încasării veniturilor. Acest termen poate fi prelungit cu pînă la maximum 30 zile pentru angajații care realizează o parte din venituri pe teritoriul altor țări decît cea în care își desfășoară activitatea.

Sarcina calculării și urmării încasării sumelor supuse obligației de transfer revine misiunilor diplomatice sau oficiilor consulare ale României din țările respective. Sumele încasate trebuie să fie comunicate trimestrial ministerelor de care aparțin persoanele trimise în străinătate, precum și Ministerului Finanțelor.

Decretul nr. 233/1974 acordă un **drept de opțiune** cetățenilor români care sînt angajați la societăți mixte de producție cu sediul în străinătate în situația în care, pe timpul executării lucrărilor de cercetare, exploatare și prospectare, cit și în faza de exploatare, pînă la crearea condițiilor sociale corespunzătoare pentru plata drepturilor-indemnizații și cazare în valută în străinătate, precum și indemnizații în lei în țară — stabilește prin reglementările legale ce se aplică personalului român care se deplasează temporar în străinătate pentru executări de lucrări, prestări de servicii cit și pentru acordarea asistenței tehnice. În această situație, din sumele nete în valută pe care le primesc pentru muncă de la societățile respective angajații români au dreptul să-și rețină numai drepturile în valută astfel cum venite. Diferențele în plus se depun la oficiile diplomatice române din țările respective sau se transferă în contul întreprinderilor române participante la aceste societăți în vederea acoperirii indemnizațiilor în lei ce li se acordă în țară. Opțiunea de mai sus este condiționată de aprobarea M.C.E.C.E.I. și M.F., împreună cu ministerul de resort.

Cetățenilor români care își desfășoară activitatea în țările socialiste, dat fiind specificul relațiilor stabilite cu aceste țări și a condițiilor create unor astfel de angajați (de ex. cele fiscale), nu li se aplică prevederile art. 2 alin. 1 și art. 3, 4, 5 și 6 din decret.

8. Pentru cetățenii români care realizează venituri în țară, Decretul nr. 233/1974 stabilește un regim juridic distinct al drepturilor și obligațiilor ce le revin. Astfel, cînd cetățenii români realizează venituri în valută sub formă de onorarii, drepturi de autor, premii sau alte drepturi similare, din activitatea lor publicistică, științifică, culturală, artistică, tehnică, economică, juridică, sportivă, medicală sau de altă natură, au **obligația de a declara** aceste venituri. Declarația se face în termen de 10 zile de la data înapoierii din străinătate sau de la data încasării veniturilor în țară, la uniunile, asociațiile, organizațiile sau instituțiile prin intermediul cărora s-au încheiat contractele cu partenerii externi. Cei care nu aparțin de nici o

RELAȚII FINANCIAR-VALUTARE

uniune, asociație, organizație sau instituție și care nu au încheiat în prealabil vreun contract în acest sens, își declară veniturile, în același termen, la B.R.C.E. sau la B.N.R.S.R.

Cetățenii români care realizează venituri întâmplătoare în valută în condițiile de mai sus, sînt obligați să transfere sau să depună după caz, înăuntrul termenului prevăzut (10 zile), o parte din veniturile realizate, contra plată în lei. Determinarea sumei ce se depune se efectuează potrivit anexei la decret. Venitul net asupra căruia se calculează partea ce se transferă sau se depune reprezintă suma rămasă după scăderea, pe bază de documente, a cheltuielilor suportate în străinătate de titularii de venit — impozite și taxe, chiria sălilor de expoziții, costul transportului în trafic internațional, comisioane de impresariat conform contractelor încheiate și alte cheltuieli specifice strict necesare desfășurării activității. Nu sînt luate în considerare și deci scăzute cheltuielile de cazare, masă și cele mărunte uzuale.

Calcularea părții ce urmează a se transfera sau depune se face separat pentru fiecare acțiune sau contract. Cînd suma prevăzută pentru fiecare acțiune sau contract este convenită pentru o perioadă mai mare de 30 de zile, calculul se face pe baza venitului mediu realizat lunar.

Persoanele care realizează venituri întâmplătoare în valută datorează uniunilor, asociațiilor ori altor organizații sau instituții prin intermediul cărora s-au încheiat contractele un **comision în valută de 5—15%** pentru serviciile prestate. Comisionul se calculează asupra venitului net determinat potrivit condițiilor arătate mai sus. Nivelul concret al comisiunilor pe categorii de venituri, se stabilește de către ministerele sau organele centrale care coordonează activitatea asociațiilor, organizațiilor sau instituțiilor respective, precum și de către Consiliul Culturii și Educației Socialiste pentru uniunile de creație cu avizul Ministerului Finanțelor, în limitele de 5—15%.

Din fondurile create din încasări de comisioane, organizațiile socialiste pot să acorde sume în valută cu titlu de **împrumut**, pentru acoperirea integrală sau parțială a cheltuielilor necesitate de deplasarea în străinătate a celor de la care se încasează. Împrumutul se acordă în limitele și condițiile stabilite de organizațiile socialiste de resort cu avizul Ministerului Finanțelor, și se reține din orice drepțiuri în valută ale celor ce le datorează.

9. Reguli speciale stabilesc regimul drepturilor și obligațiilor cetățenilor români care dobîndesc **sume în valută cu titlu de succesiuni, pensii, donații și alte drepturi patrimoniale**. Astfel, decretul prevede că beneficiarii de sume în valută provenite din succesiuni și alte drepturi patrimoniale din străinătate pot să utilizeze pentru plăți în valută o cotă de pînă la 15% din sumele primite, iar beneficiarii de sume cu titlu de pensii, donații sau ajutoare pot să utilizeze, în același scop, o cotă de pînă la 30% din sumele primite în valută. Diferențele în valută față de cota de 15% sau 30%, după caz, se plătesc beneficiarilor în lei la cursurile de schimb în vigoare.

În ce privește sumele în valută aferente cotelor de 15% și respectiv 30% convenite beneficiarilor pot fi utilizate de către aceștia în țară, pentru cumpărări sau construire de locuințe, cumpărări de autoturisme și alte mărfuri, pentru prestări de servicii, care au prețuri ori tarife stabilite în valută, precum și pentru plăți de taxe vamale.

În străinătate, cotele de 15 respectiv 30% în valută pot fi folosite pentru tratamente medicale, procurări de medicamente, achiziționarea de materiale documentare, efectuarea de studii, documentare și specializare, plăți de cotizații la organizații internaționale precum și pentru călătorii, cu respectarea legii.

Ministerul Finanțelor are competența legală de a **majora cotele utilizabile**, în cazul în care sumele în valută se folosesc pentru cumpărarea de locuințe în țară ori pentru cumpărarea de autoturisme din producție internă. Majorarea se poate acorda numai pînă la nivelul prețului în valută al bunurilor menționate.

Pot fi folosite integral în țară sumele în valută primite cu titlu de donație sau ajutoare, în cazul că s-a precizat în mod expres de către trimitător utilizarea lor pentru:

cumpărări sau construire de locuințe, cumpărări de autoturisme și alte mărfuri, pentru prestări de servicii, care au prețuri ori tarife stabilite în valută, precum și pentru plăți de taxe vamale.

De asemenea, **pot fi utilizate integral** sumele primite în valută cu titlu de donații sau ajutoare destinate pentru plăți privind tratamentele medicale în străinătate, procurări de medicamente, efectuarea de studii, specializare sau documentare, achiziționarea de materiale documentare de specialitate, cotizații la organizații internaționale, cît și pentru călătorii, cu respectarea legii.

În ce privește **sumele pînă la 100 dolari**, primite din străinătate fără precizarea destinației, ele se încadrează în categoria indicată de către beneficiarii valutei, pe baza declarației acestora, fără a se cere justificarea cu acte a provenienței acelei sume.

10. Tot în Decretul nr. 233/1974, sînt stabilite reguli cu privire la **economii în valută realizate din diverse forme de retribuire a muncii, indemnizații, diurne sau burse**. Se prevede că pot să dispună integral de economiile realizate pentru plăți în valută toți cetățenii români care avînd o însărcinare de stat ori de interes obștesc în străinătate, precum și cei trimiși ca bursieri, care realizează economii din valută din salarii, onorarii, indemnizații sau alte forme de retribuire a muncii, premii burse, diurne, cît și cetățenii români angajați la organizații internaționale, la societăți mixte de producție, de desfacere, bancare și alte asemenea, la instituții sau alți parteneri din străinătate, dacă realizează economii din sumele în valută rămase la dispoziția lor în condițiile arătate mai sus, conform decretului.

Cu privire la **sumele în valută economisite și aduse în țară** se stabilește că ele pot fi folosite pentru construire sau cumpărarea de locuințe, cumpărarea de mărfuri inclusiv autoturisme și alte bunuri de folosință îndelungată sau pentru plata unor servicii care au prețuri ori tarife în valută. Totodată, economiile respective pot fi folosite pentru călătorii sau pentru orice alte plăți în străinătate, cu respectarea prevederilor legale.

În sfîrșit, se stabilește că sumele economisite în valută pot fi oricînd preschimbate în lei, desigur la cursurile de schimb legale.

11. Pentru cetățenii români angajați ai organizațiilor internaționale cu sediul în România, Decretul nr. 233/1974 prevede că dacă au stabilită retribuția în valută, vor primi drepturi în lei la nivelul funcțiilor asemănătoare din cadrul ministerului sau instituției cu profil de activitate similar. Diferența, dintre drepturile primite de la organizația internațională transformate în lei la cursurile în vigoare și retribuția funcției de asimilare din țară, majorată cu pînă la 25% se varsă cu titlu de contribuție, la fondul pentru pregătirea și perfecționarea personalului necesar activității de cooperare internațională. Asimilarea se face de către Ministerul Muncii, la propunerea ministerului sau instituției respective în profilul căreia intră domeniul în care își desfășoară activitatea angajatul în cauză.

Intrucît prevederile art. 17 din Decretul nr. 233/1974, alin. 1 și 2 rezolvă forma de retribuție a drepturilor în lei a angajatului român la organizațiile respective, diferența menționată se varsă, odată cu plata retribuției celui angajat, cu titlu de contribuție la fondul amintit. Ca atare, suma reprezentînd această diferență se varsă la fondul arătat fără obligația plății echivalentului ei în lei către angajatul român respectiv și fără a putea fi redus cuantumul ei prin aplicarea prevederilor alin. 3 al art. 17 din decret.

În mod cu totul excepțional, pentru motive întemeiate, angajatul român în cauză, poate că beneficieze, conf. art. 17 alin. 3 din decret, de o cotă de 15% în devize libere, cu aprobarea prealabilă a Ministerului Finanțelor. Această cotă se calculează numai în funcție de suma plătită în devize libere de organizația internațională în contul drepturilor prevăzute pentru angajatul român. Cota respectivă din devizele libere constituie numai o facultate de a se plăti sume în valută și reprezintă în înțelesul Decretului nr. 233/1974, o modalitate de plată a unei părți din drepturile de retribuție convenite și calculate pentru angajatul

respectiv în condițiile art. 17 alin. 1 din Decret. Ținând seamă de această situație și în lipsa unei prevederi legale corespunzătoare, echivalentul în lei al acestei cote din suma în devize libere nu se poate deduce din vărsămintele prevăzute, conform art. 17 alin. 1 al decretului pentru fondul de pregătire a cadrelor. Dimpotrivă, cu echivalentul în lei al cotei de până la 15% în devize libere, se reduce cantumul dreptului de retribuire cuvenit în lei, iar dacă acesta s-a plătit, angajatul român respectiv este obligat a depune în lei echivalentul sumei aprobate de Ministerul Finanțelor a i se acorda în devize libere.

12. Decretul nr. 233/1974 instituie regula că sumele în valută dobândite de către beneficiarii menționați în decret se păstrează, pe teritoriul României, numai în **conturi personale** deschise la B.R.C.E. sau la B.N.R.S.R. Modalitatea de deschidere a conturilor personale, efectuarea de plăți din aceste conturi, categoriile de valută din care se pot face plăți, precum și modul de echivalare în valută liber convertibilă a celorlalte valute prevăzute în lista de cursuri a B.N.R.S.R., când valuta respectivă este utilizată pentru plăți în țară, se stabilesc prin instrucțiuni ale B.N.R.S.R. și B.R.C.E., cu avizul Ministerului Finanțelor (este vorba de Instrucțiunea nr. 25/1975).

Sumele în valută se pot utiliza fie în interesul titularilor de conturi personale, fie în interesul unora dintre membri familiei acestora, și anume: soți, copii și părinții soților.

În caz de deces, dreptul titularului contului personal în valută de a utiliza și dispune de sumele existente trece asupra moștenitorilor. Cu privire la moștenitori, decretul nu face nici un fel de restricție, privind gradul de rudenie, așa cum a reglementat această problemă pentru cazul când titularul contului este în viață. În consecință dreptul titularului contului, în caz de deces, poate fi transmis oricărui moștenitor, desigur cu respectarea dispozițiilor legale privind dreptul de moștenitor.

De asemenea, pentru nedeclararea, nedeținerea sau netransferarea la termenele stabilite a sumelor prevăzute la art. 3, 5, 7, 8, 9, 11 și 17, Decretul nr. 233/1974 instituie o **penalizare de 0,05%** pentru fiecare zi de întârziere. Actul de constatare și aplicare a penalizării are putere de titlu executoriu. În cazuri justificate, Ministerul Finanțelor este investit cu competența de a aproba reduceri sau scutiri de penalizări.

Angajamentele scrise pe care unitățile și organizațiile din care provin cetățenii români, angajați permanent în străinătate în condițiile art. 1 din decret, sint obligate să le încheie cu aceștia (din care să rezulte drepturile și obligațiile ce le revin potrivit decretului) constituie titlu executoriu.

La disponibilitățile din conturile personale în valută, deschise pe numele cetățenilor români, posesori de valută în condițiile Decretului nr. 233/1974, se acordă **dobânzi** de către Banca Națională a R.S. România și Banca Română de Comerț Exterior, după caz. Nivelul acestor dobânzi este egal cu cel fixat de lege pentru depunători pe librete C.E.C. și se aplică asupra contravalorii în lei a disonibilităților, calculate pe baza cursului de schimb în vigoare.

În același decret (nr. 233/1974) s-a introdus o importanță prevedere care stabilește că **persoanele care își stabilesc domiciliul în România**, indiferent dacă își păstrează sau nu cetățenia străină, **pot să-și deschidă conturi personale în valută** la B.R.C.E., în care să-și păstreze disponibilitățile valutare pe care le au, **să le utilizeze integral** pentru plăți în țară sau în străinătate ori să le transforme în lei, la cursul de schimb în vigoare. Legea instituie astfel un sistem valutar convenabil pentru persoanele ce nu au domiciliul în România de a-și stabili domiciliul în țara noastră fără a avea de suferit sub aspect valutar, combătându-se astfel în mod legal susținerile tendențioase ale unor cercuri reacționare care căutau să influențeze pe cetățenii de origine română de a se repatria.

13. **Operațiile de comerț exterior** sint efectuate numai cu plata în valută, întrucât moneda românească, leul, are circulația numai internă, exportul de monedă națională fiind interzis, cu excepțiile prevăzute de lege. În aceste condiții, **sumele în valută încasate din export sint în mod obligatoriu cedate integral statului** — conform art. 11 din Decretul nr. 210/1960 — contra plată în lei prin Banca Română de

Comerț Exterior sau prin alte bănci autorizate, imediat după încasarea acestora sau la termenele stabilite de comun acord. Pe de altă parte, sumele în valută necesare pentru plata importului se obțin în limita prevederilor de plan în schimbul unei sume corespunzătoare în lei, de asemenea, de la stat, prin B.R.C.E. sau alte bănci în momentul efectuării plății. Atât cumpărarea cit și vânzarea valutei în operațiile de comerț exterior se efectuează pe baza cursului oficial la coeficientul intern de decontare.

Operațiile de import fără plată în valută (în compensație) se efectuează numai cu autorizația Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale.

În **hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 23 martie 1978** s-a prevăzut ca, în scopul cointeresei întreprinderilor producătoare în realizarea și depășirea planului de export, să se acorde până la 25% din volumul valutei efective obținută suplimentar, ca urmare a depășirii planului de export pe seama producției, în condițiile realizării prețurilor și cursurilor de revenire aprobate sau obținerii de prețuri externe îmbunătățite. Valuta se va utiliza pentru importuri destinate dezvoltării producției de export, îmbunătățirea calității, tehnologiei noi, reutilizări. Tot în scopul cointeresei unităților economice și colectivelor de oameni ai muncii în realizarea producției pentru export și obținerea de valută suplimentară, prin Decretul nr. 147/1979 au fost stabilite condițiile în care se acordă beneficiu majorat pentru producția livrată la export și de stimulare suplimentară a personalului muncitor ce a participat la realizarea acelei producții.

14. Monopolul valutar al statului asigură și **planificarea valutară și a creditelor externe**, care se realizează prin sistemul unitar de planuri valutar-financiare introdus prin Legea finanțelor modificată și completată prin Legea nr. 2/1979. În acest sistem de planuri se cuprind:

— balanța de plăți externe;

— planul de încasări și plăți în valută al întreprinderilor, centralelor, ministerelor și celorlalte organe centrale și locale;

— balanța creanțelor și angajamentelor externe.

Totdată, în exercitarea monopolului valutar de stat, în art. 122 din Legea finanțelor se prevede că în înfăptuirea politicii de creștere continuă a avuției naționale se formează **fondul de stat în valută** și rezerva de stat de metale prețioase, care fac parte integrantă din rezervele de stat de metale prețioase ale țării.

Introducerea unui nou capitol (V) care reglementează pentru prima dată în cadrul Legii finanțelor relațiile financiar-valutare internaționale demonstrează necesitatea perfecționării sistemului național monetar și a relațiilor financiar-valutare și de credit⁵, strinsa interacțiune între colaborarea economică internațională, relațiile valutare și finanțe, precum și importanța și grija legiuitorului pentru reglementarea cit mai completă a tuturor aspectelor legate de instituția monopolului valutar de stat.

Drd. IOAN CONDOR
consilier juridic șef M.F.

MARIN STELIAN
director adjunct M.F.

¹ Programul Partidului Comunist Român de fațăre a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, București, Edit. politică, 1975.

² I. Gliga: *Drept financiar*, București, Edit. did. și ped., 1975.

³ I. Condor: *Decretul privind regimul metalelor prețioase și pietrelor prețioase*, în *Revista română de drept*, nr. 10/1978.

⁴ I. Condor; C.M. Smărăndescu: *Unele aspecte specifice în materia confiscării*, în *Revista română de drept*, nr. 12/1978.

⁵ I. Condor: *Codul juridic perfecționat al activității financiare*, în *Revista română de drept* nr. 10/1979.

Interpretarea unor termeni comerciali - cazuri

Plecînd de la practica Comisiei de arbitraj București (C.A.B.), în cele ce urmează vom prezenta interpretarea dată clauzei „FOB porturi românești” și a noțiunii de „consosament învechit”.

Clauza „FOB porturi românești”

În mod uzual, clauza FOB impune vânzătorului obligația de a preda marfa într-un anumit port de încărcare, la bordul navei angajate în vederea transportului de către cumpărător.

Necesitatea ca portul de încărcare să fie pe deplin individualizat rezultă din prevederile INCOTERMS referitoare la îndatoririle vânzătorului (lit. A, pct. 2). O reglementare similară cuprind și definițiile comerciale ale S.U.A., unificate în 1914 (așa-numitele R.A.F.T.D.). Încă din preambulul clauzei F.O.B., se precizează în R.A.F.T.D. că prețul vânzării se calculează în funcție de un **port determinant (named port of shipment)**.

În practica activității de comerț exterior întâlnim totuși și alte situații de fapt decît cea tipică, reținută ca atare de regulile interpretative INCOTERMS sau RAFTD. Astfel Comisia de arbitraj de la București a trebuit să decidă dacă în cadrul clauzei FOB poate fi socotită acceptabilă sau nu mențiunea generică „FOB porturi românești”. Prin hotărîrea nr. 93 din 27 martie 1978, organul arbitral a considerat ca valabilă o asemenea clauză, deși este incontestabil că portul de încărcare nu fusese nominalizat de la început, existînd posibilitatea exercitării unei operațiuni ulterioare între Constanța, Brăila sau Galați.

Punctul de vedere al organului arbitral ni se pare judicios, deoarece regulile de interpretare INCOTERMS și RAFTD au caracter facultativ. Ele se aplică numai dacă părțile le-au adoptat prin contract. Fără o referire explicită la cuprinsul lor, regulile de interpretare în discuție nu au incidență asupra raporturilor juridice dintre contractanții în cauză.

Pe de altă parte, chiar dacă s-a convenit aplicarea acestor reguli, nimic nu se opune ca, în anumite puncte, cei interesați să le aducă modificări, spre a corespunde cît mai bine nevoilor lor, în cadrul operațiunii de comerț exterior pe care au perfectat-o.

În consecință, sîntem de părere că părțile au posibilitatea în virtutea principiului libertății contractuale, să formuleze clauza FOB, chiar fără a nominaliza de la început un singur port de încărcare, însă cu condiția să specifice un grup bine delimitat și ușor identificabil de porturi, cît și modul în care se va proceda ulterior la individualizarea locului de imbarcare efectivă a mărfii.

În speța soluționată de C.A.B. prin hotărîrea nr. 93/1978, vânzarea internațională a fost încheiată de la distanță, printr-un schimb de telegrame și de scrisori între o întreprindere română de comerț exterior (vînzător) și un cumpărător din Damasc (Siria). Oferta trimisă de vînzător și care a fost acceptată de cumpărător, cuprindea termenul generic „FOB porturi românești”, fără vreo referire la regulile INCOTERMS sau RAFTD și fără vreo precizare adițională în legătură cu modul de întregire a clauzei citate.

Ulterior cumpărătorul a specificat în cuprinsul acreditivului deschis prin Banca Română de Comerț Exterior, portul Constanța, în vederea încărcării mărfii. Această desemnare, contrară qfertei, a fost refuzată de vînzător, care, în obiectiile sale, a cerut modificarea acreditivului în sensul ca încărcarea mărfurilor să se poată efectua în orice port românesc. Cumpărătorul a consimțit să modifice acreditivul în modul arătat.

În fapt, nava angajată de cumpărătorul sirian de la un armator cu sediul la Beirut (Liban), deși dirijată inițial spre Constanța, a fost apoi îndrumată în portul Brăila, în vederea încărcării mărfii. Schimbarea rutei a intervenit la cererea expresă a vînzătorului, din cauză că nava avea un pescaj mic (pînă la 24 picioare).

În situația arătată, este de remarcat că prima dificultate a constituit-o, în litigiul dezbătut de C.A.B., stabilirea titularului dreptului de a desemna portul român de încărcare. S-a pus în fond problema dacă această vocație revine vânzătorului sau cumpărătorului, deoarece fiecare dintre ei a înțeles să o revendice pentru sine.

În adevăr, cumpărătorul, deși acceptase oferta cu clauza generică „FOB porturi românești”, totuși, în lipsa oricărei reglementări convenite cu celălalt contractant, a socotit că are calitatea să decidă în această privință. Ca atare, a menționat, așa cum s-a văzut, din proprie inițiativă portul Constanța în cuprinsul acreditivului. Procedînd astfel, cumpărătorul s-a comportat ca titular exclusiv al dreptului de opțiune în discuție.

La rîndul său, vînzătorul a înțeles să-și asume pe seama sa posibilitatea de a alege portul român de încărcare. În consecință, a cerut modificarea acreditivului în concordanță cu clauze „FOB porturi românești” și totodată a determinat schimbarea itinerarului navei de transport. Procedînd astfel, reiese vădit că potrivit tezei vînzătorului, îi revine acestuia calitatea de titular al dreptului de opțiune litigios.

Cea de a doua dificultate a litigiului a constat în aprecierea motivelor care au dus la alegerea portului Brăila în vederea încărcării mărfii și la excluderea portului Constanța. Erau aceste motive juste ?

Sub ambele aspecte amintite, organul arbitral a împărțit punctul de vedere al vînzătorului, deși fără să indice considerentele soluției pronunțate, stabilind că dreptul de opțiune i-a aparținut acestuia și că l-a exercitat în mod corect, ținînd seama, în alegerea portului Brăila, de un factor concludent și anume pescajul navei de transport.

Soluția citată și-ar putea găsi întemeierea juridică în dispozițiile art. 983 din codul civil român, care erau aplicabile în raporturile dintre părți cu titlul de lege a locului unde s-a încheiat contractul de vînzare internațională.

Potrivit textului la care ne referim, cînd este îndoielă, convenția se interpretează în favoarea celui ce se obligă. În speță, clauza FOB fiind o reglementare privitoare la livrarea mărfii, deci la obligația principală care incumbă vînzătorului, pare firesc să deducem că acestuia îi revine, în calitatea sa de debitor, dreptul de a desemna portul românesc de încărcare.

De altfel este rațional să presupunem că inserînd în oferta clauza „FOB porturile românești”, vînzătorul a urmărit să-și rezerve posibilitatea de a organiza predarea mărfii în funcție de necesități, iar nu să creeze un avantaj în plus cumpărătorului.

Independent însă de speța examinată, soluția organului arbitral învederează că stîpulara clauzei generice „FOB porturi românești” în contractele de vînzare internațională, deși permisă, este totuși insuficientă prin ea însăși spre a asigura derularea în condiții normale a încărcării mărfurilor destinate exportului.

În scopul de a se evita eventualele litigii, clauza în discuție trebuie completată, specificându-se în primul rând dacă îndreptățirea de a alege locul de încărcare efectivă, dintre cele indicate global prin mențiunea „porturi românești” aparține vânzătorului, cumpărătorului sau chiar unei terțe persoane, precum armatorul, comandantul navei de transport etc.

În al doilea rând, spre a se înlătura arbitrarul în decizia pe care urmează să o ia titularul dreptului de opțiune arătat, este necesar să se precizeze criteriile determinante pentru nominalizarea portului de încărcare.

Aceste criterii pot depinde de circumstanțe de fapt specifice, precum natura mărfii vândute, pescajul navei, dotarea portului etc.

Precizările la care ne referim urmează să fie inserate chiar în cuprinsul contractului comercial de vânzare internațională, preîntîmpinîndu-se astfel dificultăți ulterioare în derularea acestuia.

Conosament învechit

În operațiunile de livrări de mărfuri la export, întreprinderile române de comerț exterior obțin destul de frecvent în favoarea lor, de la partenerul din străinătate, prin mijlocirea băncii acestuia (bancă ordonatoare), un acreditiv cu plată la vedere (*cash*), domiciliat la sediul Băncii Române de Comerț Exterior (bancă executantă).

Un asemenea acreditiv prezintă avantajul deosebit că prețul mărfii poate fi decontat exportatorului român de către BRCE imediat după prezentarea și controlul documentelor de îmbarcare, de expediere, de asigurare și eventual de recepție calitativă a mărfurilor. Plata precede, cu alte cuvinte, remiterea acestor documente în străinătate, pe adresa băncii ordonatoare.

Decontarea în modul arătat implică însă, în primul rând, în sarcina întreprinderii creditoare, care a efectuat exportul, obligația de a aduce la îndeplinire întocmai condițiile înscrise în cuprinsul acreditivului. Ele trebuie de altfel să dea expresie înțelegerii prealabile intervenite între partenerii în cauză. În caz contrar, exportatorul român va cere modificarea cerințelor din acreditiv, neconforme convenției părților, spre a se realiza concordanța necesară.

În al doilea rând, se impune respectarea reglementărilor instituite în această materie de Banca Română de Comerț Exterior.

Dintre normele respective sînt de reținut îndeosebi termenele fixate în vederea prezentării la plată de către întreprinderea exportatoare a documentelor de îmbarcare, expediere, asigurare și recepție calitativă. Termenele la care ne referim au ca finalitate să mobilizeze întreprinderea română de comerț exterior spre a efectua cu maximum de celeritate depunerea la bancă a documentelor menționate. Punctualitatea constituie o cerință esențială, deoarece BRCE este obligată, la rîndul ei, să le expedieze în străinătate băncii ordonatoare în cel mai scurt timp posibil, spre a parveni în portul de destinație înainte de sosirea navei care transportă marfa livrată la export.

În concret, termenul în discuție variază. El depinde de intervalul de timp care este necesar, în condiții normale, atît în scopul ca documentele amintite să fie aduse din portul de îmbarcare la sediul BRCE, cît și în vederea întocmirii sau colectării altor documente prevăzute în acreditiv.

Termenul se calculează cu începere de la data conosamentului. Dacă este depășit, conosamentul devine învechit, perimat (*stale bill of lading*). Întîrzierea arătată poate avea de efect să compromită decontarea prețului de către banca

executantă (prin ipoteză BRCE), care este autorizată în asemenea situații să refuze plata.

Practica arbitrală de comerț exterior a avut prilejul să analizeze natura unui atare termen și consecințele juridice care decurg din depășirea lui. Problema s-a ridicat, printre altele, în litigiul soluționat prin hotărîrea C.A.B. nr. 93 din 27 martie 1978.

În acel litigiu, acreditivul emis de banca ordonatoare de la sediul cumpărătorului din străinătate prevăzuse că unele documente referitoare la un export de mărfuri din România să fie legalizate de către un anumit consulat din țara noastră. Ținînd seama de cerința menționată, întreprinderea română exportatoare a solicitat ca partenerul din străinătate să modifice acreditivul, prelungind cu 15 zile termenul pentru depunerea documentelor respective la BRCE, corespunzător intervalului de timp necesar pentru efectuarea formalităților de legalizare consulară. În motivarea cererii sale, exportatorul român a învederat că, fără o atare prorogare, ar fi riscat un refuz de plată la BRCE, din cauza perimării conosamentului, care trebuia prezentat la bancă în 5 zile de la emiterea sa, durată de timp mult inferioară celei necesare pentru legalizarea documentelor la consulat, prealabil depunerii lor la BRCE.

Organul arbitral a împărțit punctul de vedere al întreprinderii române de comerț exterior. În motivarea hotărîrii nr. 93 din 27 martie 1978 s-a precizat mai întîi că în transporturile maritime efectuate pe ruta din speță, „Instrucțiunile Băncii Române de Comerț Exterior prevăd obligația depunerii documentelor în maximum 5 zile de la data conosamentului”.

Făcînd apoi referire la condițiile din acreditiv, care impuneau legalizarea consulară a anumitor documente, C.A.B., a adăugat că „s-a creat astfel riscul refuzului plății, de către BRCE, motivat de prezentarea unui conosament învechit (*stale B/L*), chiar dacă vânzătorul român ar fi fost de acord să încaseze contravaloarea mărfii și după expirarea termenului de 5 zile, în lipsa unei mențiuni în acreditiv că factura legalizată de consulat poate fi prezentată la plată și peste termenul de 5 zile, calculat de la data conosamentului”.

Din cuprinsul hotărîrii arbitrale citate se desprînd unele soluții de o reală importanță practică, pe care le considerăm exacte, și anume:

— în cazul acreditivului *cash*, domiciliat la București, (sediul exportatorului), aparține BRCE competența exclusivă de a stabili prin norme proprii termenul în care un conosament devine învechit (*stale B/L*), cu alte cuvinte termenul de prezentare la plată a documentelor care îndreptățesc decontarea contravalorii mărfii expediate;

— termenul arătat este obligatoriu și opozabil atît exportatorului, cît și partenerului său contractual din străinătate;

— exportatorul poate în consecință să invoce acest termen față de partenerul său contractual din străinătate și să-i ceară în mod legitim să-l respecte în cadrul condițiilor înscrise în acreditiv;

— depășirea termenului poate expune pe exportator riscului unui refuz al plății sumei din acreditiv, reprezentînd contravaloarea mărfii livrate;

— prelungirea termenului este realizabilă — dacă există motive temeinice, apreciate ca atare de către banca executantă — numai prin modificarea corespunzătoare a acreditivului de către emitent. Din moment ce termenul a fost stabilit de banca executantă, este firesc să și poată aproba prorogarea lui în cazuri justificate.

Strategii de marketing

(I). În cadrul programului de marketing (de export) al întreprinderii sînt reunite deciziile de acțiune strategică pe care întreprinderea le ia în vederea realizării scopurilor propuse într-un mediu competitiv, în continuă schimbare. Programul include combinații între strategiile pe termen lung și noile strategii adoptate prin confruntare cu evoluția conjuncturală în mediu. De aceea, programul de marketing este continuu actualizat; el va suferi schimbări nu numai anuale, odată cu elaborarea planului, dar și în cursul executării sale, oricînd se constată o nouă tendință pe piața externă ce implică un alt comportament, o nouă strategie sau renunțare la un vechi mod de acțiune.

Deciziile de acțiune strategică fac legătura între scopurile întreprinderii și mediul economic în care acționează avînd următoarele 3 elemente:

1. un rezultat dorit, un obiectiv de genul: creșterea gradului de pătrundere pe piață, re poziționarea față de concurență, diferențierea față de alte produse cu utilizări similare;

2. o modalitate de acțiune tactică, transpusă de cele mai multe ori într-un program: de planificare și dezvoltare a produselor, de promovare, de vânzări, detaliat pe canale de distribuție și nivele de preț adecvate;

3. programarea și controlul implementării în cadrul întreprinderii, respectiv stabilirea responsabilităților pe compartimentele antrenate și alocarea resurselor pentru realizarea acțiunii.

Desigur că nu trebuie înțeleasă simplist această delimitare pe trei elemente, deoarece un „rezultat” poate fi obținut prin mai multe „modalități de acțiune” conjugate, după cum prin implementarea unui „program de acțiune tactică” se pot obține mai multe „rezultate”. Este de cea mai mare importanță realizarea unei corelări cît mai perfecte între obiectivele strategice și programele tactice atît anteriori, în faza de planificare, cît și posteriori, ca feedback al transpunerii în viață a programelor în vederea reglării, ajustării strategiei în funcțiune de reacția mediului economic.

O strategie completă va trebui să ofere corespunzător celor 3 elemente răspunsuri la următoarele 3 tipuri de întrebări:

1. **De ce** se întreprind acțiunile propuse (ce rezultate sînt anvizajate)? Pentru a asigura întreprinderii o prioritate tehnică; pentru a asigura utilizarea completă a capacităților de producție și forței de muncă; pentru a-și echilibra balanța import-export; pentru a-și crește aportul la echilibrarea balanței de plăți a țării ș.a.m.d.

2. a. **Ce direcții** de acțiune vom urmări? Respectiv ce produse? Ce piețe? Ce zone geografice? Ce canale de distribuție?

b. **Cum** poate fi în modul cel mai direct tactica „ce”? dezvoltată și implementată?

3. a. **Cine** trebuie să acționeze? Compartimentele, funcțiile actuale ale întreprinderii sau trebuie dezvoltate, create noi funcții?

b. **Unde** urmează să fie locul acțiunii? Răspunsul va fi oferit după definirea elementelor ce? cum? cine? în funcție de evoluția conjuncturii economice în mediu.

c. **Cînd** va avea loc acțiunea tactică? Răspunsul îl dă eșalonarea în timp (drum critic) a etapelor de implementare a strategiei, pe funcțiuni, compartimente.

DEFINIREA OBIECTIVELOR STRATEGICE

Potrivit rezultatelor analizei diagnostic efectuate pe baza cercetării de marketing asupra poziției întreprinderii pe piață se pot identifica ca obiective de atins alternative sau simultane cel puțin patru:

A. creștere;

B. selecție;

C. ridicarea performanțelor produsului;

D. ridicarea eficienței producției;

A. Prin opțiunea asupra unei **strategii de creștere** se au în vedere posibilitățile de creștere a volumului desfacerilor sau diversificarea activității întreprinderii prin:

— creșterea gradului de pătrundere pe actualele piețe sau penetrarea pe noi piețe cu produsele și/sau serviciile din producția curentă;

— diversificarea ofertei de produse și/sau servicii prin dezvoltare internă sau cooperare;

— integrarea în amonte (cu subfurnizorii) sau în aval (cu distribuitorii), eventual dezvoltînd rețeaua de distribuție proprie.

B. **Strategia de selecție** presupune o concepție de marketing evoluată, o abordare mai sofisticată a pieții, care depășind stadiul cererii primare, are un pronunțat caracter de piață a cumpărătorului. Se are în vedere:

— eliminarea din nomenclator a produselor vechi, cu cerere în scădere, cu tehnologii învechite, care duc în consecință la costuri de marketing și servicii în creștere;

— intrarea numai pe acele segmente de piață ce oferă avantaje esențiale și perspective de creștere (strategie opusă celei de producere nediferențiată a unei game întregi de produse, numai de dragul de a fi cît mai completă);

— subordonarea activității de cercetare-dezvoltare în unitățile specializate pentru export politici de produs impuse de oportunitățile identificate pe piețele actuale și pe noi piețe potențiale.

Deși ca concept strategic este teoretic bine înțeleasă, această strategie este mai puțin aplicată practic. Chiar și cel mai comun proces de selecție, de a alege între cîteva alternative de noi produse, se dovedește deosebit de fructuos în cîștigarea de noi piețe (vom exemplifica într-un număr viitor cu cazurile Volvo și Honda). Mult mai rar se întîlnește o abordare curajoasă de a decide voluntar și deliberat ce produse sînt în declin sau ce piețe sînt pierdute.

C. **Strategia ridicării performanțelor produsului** vizează atît aspectul tehnic cît și cel financiar, fiind caracteristic stadiului de maturitate al ciclului de viață al produsului. Se urmărește:

— identificarea caracteristicilor neagreate ale produsului și posibilitățile de lărgire a utilizării cu deuseu important prin studierea rapoartelor privind modul în care este primit de consumatori (imaginea produsului) și comportarea lui în exploatare (utilizarea);

— inițierea unor programe de dezvoltare (adaptare) în cazul în care se depistează noi utilizări ale produselor curente;

— studierea condiționării, tehnicii de merchandising utilizate pentru a perfecționa prezentarea la locul de vânzare și a promova vânzările;

— îmbunătățirea performanțelor produsului, concomitent cu obținerea unor reduceri de preț prin simplificarea modului de întreținere, reducerea cheltuielilor de instruire a utilizatorilor și de servicii.

D. **Strategia ridicării eficienței în producție**, are în vedere utilizarea experienței căpătate în producția pentru menținerea competitivității întreprinderii în condițiile unei piețe ce se îndreaptă către saturare. Se urmărește:

— reducerea costurilor de producție prin creșterea productivității muncii (introducerea automatizării proceselor de producție, mecanizarea manipulărilor și transportului intern, în depozite etc.

— transferul activității de servicii beneficiarului, prin organizarea de cursuri de instruire pe termen lung;

— perfecționarea conducerii și organizării întreprinderii prin: ● delegarea sarcinilor de conducere și organizare pe subunități pentru a dezvolta spiritul întreprinzător; ● luarea deciziilor importante de alocare a resurselor necesare cercetării-dezvoltării în mod centralizat (mare unitate) pe bază de prognoze tehnologice și de marketing, dar descentralizarea deciziilor de dezvoltare a produsului în faza de adaptare la cerințele și tendințele curente ale pieței externe la întreprindere.

Organizare

Inființarea și organizarea centralei și întreprinderilor pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile

În eforturile susținute pentru asigurarea bazei de materii prime și materiale necesare dezvoltării economice, România, țară cu o industrie în plină dezvoltare și modernizare a trecut în ultima perioadă la luarea unor măsuri, mai deosebite, cu privire la recuperarea și valorificarea resurselor materiale și refolosibile.

În raport de toate aceste posibilități a apărut ca o necesitate obiectivă, luarea unor măsuri legislative menite să stimuleze, să cointerezeze și să oblige la asigurarea unui riguros spirit gospodăresc în utilizarea resurselor materiale de care dispunem. Printre aceste măsuri — în afara Decretului nr. 465/1979 privind recuperarea și valorificarea resurselor materiale refolosibile, utilizarea și circulația ambalajelor — evidențiem și Decretul nr. 10/1980 privind inființarea și organizarea centralei și întreprinderilor județene și a municipiului București pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile.

Prin unitățile inființate Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe, în calitate de titular de plan și de organ central coordonator pe economie, asigură colectarea, gospodărirea, prelucrarea și livrarea materiilor prime vechi, materialelor și produsele refolosibile din profilul de activitate al acestora.

Decretul menționat prevede în principal următoarele reglementări:

a) Centrala pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile este subordonată Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe și se inființează prin preluarea activității Centralei pentru prelucrarea și colectarea deșeurilor metalice și refractare București din subordinea Ministerului Industriei Metalurgice, cu excepția activității, de pregătire a materialelor recuperabile metalice care trece la combinatele din oțeluri speciale, siderurgic și metalurgic din Tirgoviște, Hunedoara, Reșița, Cîmpia Turzii și Galați, precum și a activității de prelucrare a zgurilor de pe lângă unitățile metalurgice care trec în cadrul unităților respective. De asemenea, Centrala preia și activitatea Centralei de preindustrializare și achiziții București din subordinea Ministerului Industriei Ușoare, cu excepția activității de preindustrializare, sortare și formare partizi piei care trec la întreprinderile de piele și încălțăminte, de tăbăcărie, de blănărie, de piele și mănuși din Bacău, Oradea, Brașov, Cluj-Napoca, Jilava, Orăștie, Tg. Mureș, Corabia, Ploiești, Mediaș, Agnita, Timișoara, Suceava și Rimnicu-Vilcea.

O reglementare deosebită se prevede pentru pieile de animale, în sensul că cele de bovine vor fi livrate direct de la abatoare la depozitele întreprinderilor de pielărie situate în aceiași localitate cu abatorul, dacă au asigurate condițiile de efectuare a operațiilor de conservare. În celelalte cazuri, abatoarele pot livra pieile de bovine prin întreprinderile județene pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile.

Pieile de ovine, caprine, porcine, cabaline, vinat precum și pieile de bovine rezultate din tăierile de necesitate, se preiau sau se achiziționează, după caz, de aceleași întreprinderi județene sau a municipiului București.

b) Centrala este titulară de plan și exercită atribuțiile prevăzute în Decretul nr. 465/1979 privind recuperarea și

valorificarea resurselor materiale refolosibile, utilizarea și circulația ambalajelor.

c) Întreprinderile pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile se organizează în subordinea Centralei pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile în fiecare județ și în municipiul București și au ca obiect de activitate recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile, precum și colectarea, achiziționarea și livrarea unor resurse materiale primare.

Întreprinderile se inființează prin comasarea întreprinderilor din subordinea Centralei de preindustrializare și achiziții București din subordinea Ministerului Industriei Ușoare și a unităților din componența Centralei pentru prelucrarea și colectarea deșeurilor metalice și refractare București din subordinea Ministerului Industriei Metalurgice.

d) Întreaga activitate de colectare, recuperare, pregătire, recondiționare, reutilizare și valorificare a materiilor prime vechi, a celorlalte materiale, piese, subansamble și produse refolosibile se organizează pe baza principiului autogestunii economico-financiare, unitățile avînd obligația să asigure reciclarea resurselor materiale cu costuri minime, astfel încît să-și acopere integral cheltuielile și să obțină beneficii din aceste activități.

e) Pentru a putea să-și desfășoare activitatea în condiții cât mai bune întreprinderile pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile organizează formații sau echipe proprii de transport auto.

f) În scopul creșterii permanente a eficienței activității întreprinderilor pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile, acestea pot folosi și pensionari pentru colectarea și achiziționarea de asemenea materiale de la populație, care în afara pensiei integrale vor fi plătiți pe bază de tarife stabilite potrivit legii.

Inființarea și organizarea Centralei și întreprinderilor pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile — în forma prevăzută în decret — constituie o inițiativă deosebit de importantă a partidului și statului nostru, a secretarului general al partidului, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** care a arătat în Raportul prezentat la Congresul al XII-lea al partidului, că în cincinalul viitor trebuie să se asigure cel puțin 40—50 la sută din nevoile interne de fier, metale neferoase, fibre și fire textile, uleiuri minerale și altele, punîndu-se capăt cu desăvîrșire oricărei risipe.

Nicolae CICU

contract economic

Penalizarea depășirii consumului de energie electrică

Pentru depășirea, prin consum, a cantităților de energie electrică repartizate și contractate, unitățile socialiste datorează penalități de 200‰ la valoarea energiei consumate în plus, în conformitate cu art. 4 din anexa 1 la Decretul nr. 394/1976.

Spre deosebire deci, de reglementarea aplicabilă în cazul depășirii consumului la gaze naturale, în situația la care ne referim, penalitățile datorate nu se pot determina decît în raport cu ceea ce s-au consumat într-un trimestru.

Prin urmare, consumurile lunare — în ipoteza stabilirii și facturării consumului lunar de energie electrică — nu sînt relevante, întrucît ipoteza legii nu permite calcularea și perceperea penalităților în raport cu ceea ce s-a consumat într-o lună sau chiar în două.

Ca atare, nu se poate susține că dreptul de a pretinde penalitățile se naște și că termenul de prescripție a dreptului la acțiune începe să curgă înainte de expirarea trimestrului care constituie unitatea de timp relevantă pentru determinarea sumei reprezentând penalitățile datorate de către unitatea consumatoare.

În acest sens, s-au reținut următoarele, prin Hotărârea Arbitrajului de Stat Central nr. 77 din 10 ianuarie 1980 :

„Analizându-se excepția de prescripție invocată de pîrită, se constată că este neîntemeiată și urmează a se respinge întrucît penalitățile se calculează trimestrial asupra prețului cantității consumate suplimentar într-un trimestru.

În această situație, furnizorul trebuie să aștepte expirarea trimestrului, moment în care are posibilitatea să constate, pe baza citirilor, cantitatea consumată pe întreaga perioadă”.

Hotărîrea la care ne referim, consfințește orientarea nuanțată a practicii arbitrale și într-o altă problemă care nu este lipsită de interes pentru unitățile furnizoare și cele consumatoare de energie electrică.

Într-o perioadă astăzi depășită, practica arbitrală consideră că pentru determinarea consumului de energie electrică în raport cu care se datorează penalitățile, trebuie să se aibă în vedere exclusiv trimestrul calendaristic.

De pildă, prin Hotărîrea nr. 1722 din 27 octombrie 1977, Arbitrajul de stat interjudețean Iași a reținut că „pentru a putea formula pretenții la penalități, reclamanta trebuia... să efectueze lecturile consumurilor la 1 ianuarie 1977 și 31 martie 1977, fără a se include în aceste lecturi și consumul din decembrie 1976. Numai în caz de depășire a consumului stabilit astfel era în drept să formuleze pretenții la penalități.

Neprocedînd astfel nu se poate angaja răspunderea pîritei și, în consecință, acțiunea urmează a se respinge”.

Așadar, stabilirea consumului pe un trimestru care nu corespunde cu diviziunile trimestriale ale anului calendaristic avea consecințe dintre cele mai grave asupra dreptului unităților furnizoare la penalități.

Întrucît s-a constatat că aceste unități nu au în toate cazurile posibilitatea materială de a stabili consumurile în ultima zi a trimestrului, practica arbitrală mai recentă admite luarea în considerare a consumurilor pe trei luni care nu coincid cu limitele trimestrelor calendaristice, cu condiția ca punctul final al determinării să se situeze înăuntrul ultimelor 20 de zile ale trimestrului respectiv. Astfel, de exemplu, dacă punctul final al perioadei de consum determinate este 25 decembrie 1979, se va lua în calcul consumul realizat între 25 septembrie și 25 decembrie 1979.

În acest sens, prin Hotărîrea Arbitrajului de Stat Central nr. 77/1980, s-au reținut următoarele :

„Referitor la susținerea pîritului că există neconcordanță între trimestrul calendaristic și trimestrul de facturare, se reține că, în adevăr, practica arbitrală a admis ca penalitățile să se determine prin stabilirea consumului de 3 luni care nu corespund totdeauna cu trimestrul calendaristic.

Dar... un asemenea mod de stabilire a consumului poate fi reținut numai cu condiția ca citirile să se facă înăuntrul ultimelor 20 de zile ale trimestrului.

Ca atare, în speță, determinarea consumului trebuia să se facă în perioada 11—31 martie 1979.

Reclamanta nu dovedește că a respectat această condiție la toate punctele de consum.

În schimb, pîritul dovedește că la I.A.S. Birlad, citirea consumului s-a făcut la 8 martie 1979, deci în afara perioadei menționate.

În consecință, nu sînt întrunite condițiile legale pentru acordarea penalităților, astfel că urmează să se respingă acțiunea”.

Deci, la stabilirea penalităților consumurile care nu corespund trimestrului calendaristic pot fi luate în considerare numai cu respectarea condiției de mai sus.

I. ICZKOVITS

Contractele de prestații pentru expediția camionajului și manipularea mărfurilor

Contractul de prestații ECM are la origine Instrucțiunile provizorii ale MTT-DCGF nr. 167/5 col. 1963 care urmărind asigurarea „transportului din poartă în poartă” stabilea ca și operațiile de expediție și manipulare a mărfurilor să se facă pentru beneficiarii mărfurilor transportate, de către unități de expediție ale căii ferate.

Natura juridică a contractului nu a fost ușor de stabilit datorită în primul rînd structurii contractului, respectiv caracterului neomogen al categoriilor de prestații constituind obiectul lui.

Așa cum se specifică în cap. II art. 1 din contractul tip, obiectul contractului constă în executarea de operații de expediție camionaj și manipulare.

Deși toate aceste activități constituie prin natura lor prestații, unele din ele și anume cele referitoare la transport, sînt susceptibile de încadrare într-o categorie specială, care situează prestația de transport într-un tip aparte de prestație, supusă altor reglementări cu totul diferite.

Trebuia deci să se determine care anume parte din structura contractului de prestații va prevala asupra celorlalte stabilindu-se dacă activitatea cu caracter de prestații propriu-zise (manipulare și expediție) este preponderentă, sau dimpotrivă, activitatea de transport, expresie a unei prestații cu caracter special.

În cadrul acestui criteriu al preponderenței se evaluează activitățile respective din punct de vedere al importanței economice exprimat prin procentul ce le revine din prețul prestației, dar și din punctul de vedere al numărului și complexității operațiilor.

După criteriul menționat mai sus nu se poate totuși ajunge la o concluzie unanim acceptabilă, întrucît activitatea de transport nu se realizează cu mijloacele de transport proprietatea prestatorului, iar pe de altă parte activitățile de expediții și manipulare se execută de personalul aparținînd căii ferate pentru beneficiarii care au figurat în aceeași calitate și în contractul de transport feroviar.

Așa se explică și oscilarea practicii arbitrale în definirea naturii juridice a contractului de prestații ECM.

Astfel, inițial, reținîndu-se că Secția ECM este o unitate a căii ferate, care în principal are activitate de transport din poartă în poartă, a mărfurilor expediate, ceea ce include și efectuarea operațiilor de încărcare-descărcare a mărfurilor respective, s-a stabilit prin Dec. PAS 1807/1970 că și contractul ECM încheiat cu beneficiarii căii ferate are caracterul unui contract de transport, expediția și manipularea mărfurilor fiind activități accesorii celei principale.

Ulterior s-a revenit însă asupra acestei practici arbitrale (Dec. PAS 3039/1978) ajungîndu-se la concluzia că există rațiuni pentru care natura contractului de prestații ECM nu poate fi cea a unui contract de transport, ci a contractului de prestații.

Ultima soluție care se bucură de o audiență mult mai largă are cîteva implicații deosebit de importante, atît în materie de prescripție cît și în domeniul procesual.

Astfel termenul de prescripție ce afectează dreptul la acțiune pentru pretenții derivînd din contractul de prestații ECM, este de 18 luni (art. 3 din D. 167/1958) iar nu de 6 luni, conform art. 4 lit. e din același act normativ, iar pentru exercitarea acestui drept împotriva prestatorului nu operează instituția reclamației administrative.

Părțile angajate în contractul ECM sînt Regionala de cale ferată prin Secția de expediții, camionaj și mecanizare, în calitate de prestator și organizațiile socialiste beneficiare.

Obiectul contractului ECM îl constituie executarea operațiilor de manipulare, transport și expediție a mărfurilor, cu excepția celor care datorită naturii lor, a greutății sau gabaritului mai mari, ori a felului în care se prezintă (vrac) sînt excluse în mod expres (art. 3 P. II din contractul ECM tip).

Referitor la obiectul contractului de prestații ECM, este de observat că probleme mai numeroase ridică activitatea de expediții și manipulare.

S-a discutat de exemplu pe calea unei divergențe la contract ca prestatorul să fie obligat să execute primirea și descărcarea mărfurilor fără a mai fi necesară prezența delegatului beneficiarei.

Prin Dec. PAS 1397/1966 ce-și menține actualitatea s-a stabilit că obligația de verificare a mărfurilor revine beneficiarei destinatarie și că această obligație nu poate fi transferată asupra prestatorului.

Tot pe calea divergenței s-a cerut, de data aceasta de prestator, ca beneficiarul să fie obligat să-și amenajeze rampă corespunzătoare pentru încărcarea coletelor și a containerelor în și din autocamioane, dar acest punct de vedere nu a fost însușit de practica arbitrală (Dec. PAS 843/1968), soluția respectivă regăsindu-se și în formularea noului contract de prestații ECM (art. 26 lit. e) în care nu se mai impune amenajarea de rampe.

Termenul pentru care se încheie contractul ECM, este în general de 1 an, dar acest termen se poate prelungi.

Primirea și predarea mărfurilor ce se încarcă-descarcă ca și încărcarea-descărcarea mărfurilor în și din mijloacele de transport, trebuie să se facă atît ziua cît și noaptea (Dec. PAS 1018/1966) cu respectarea termenelor prevăzute de TLM.

În contract se stabilesc, de asemenea, condiții de calitate și de garanție ca și condițiile referitoare la executarea manipulării și transportul mărfurilor, care prevăd de fapt nomenclatorul obligațiilor ce le revin părților contractante.

Deși contractul ECM cuprinde reglementări foarte detaliate este suficient de suplu și prin dese referiri la anexă, care încorporează aspecte concrete de executare întrunind acordul părților, asigură posibilitățile necesare de adaptare la interesele reciproce ale părților, modificarea contractului putîndu-se efectua în formă scrisă, sau tacit, însă numai cu acordul ambelor părți.

Astfel deși conform art. 3 din contractul tip ECM, nu intră în obligația prestatorului, încărcarea-descărcarea de obiecte mai grele de 500 kg. dar dacă părțile convin și trec în anexa contractului, de pildă și posibilitatea descărcării de utilaje cu o greutate pînă la 3000 kg. o atare mențiune, dat fiind caracterul ei derogator și special precum și acceptarea prestatorului, este de natură să elimine restricția prevăzută de art. 3 din contract (în acest sens Hot. Arb. Munic. Buc. 3999/1979).

Tot prin acordul părților se poate modifica și tonajul contractat (art. 17 din contractul tip) și stabili condițiunile privind manipularea și transportul mărfurilor, iar în măsura în care aceste condiții nu sînt îndeplinite, partea în culpă suportă consecințele.

Într-un litigiu dedus pentru exercitarea controlului legalității hotărîrii arbitrale pronunțate, reținîndu-se că prestatoarea și beneficiara au fost de acord să suplimenteze volumul mărfurilor contractate cu o marfă ce se prezenta la transport în vrac, cu condiția ca aceasta să sosească în transcontainer și că în vederea îndeplinirii acestei condiții s-au stabilit pentru fiecare din părți obligații precise, beneficiara urmînd să intervină la furnizorii ei pentru ca aceștia să obțină, și să utilizeze transcontainere la expedierea acelei mărfuri, iar prestatoarea să la legătura cu stațiile de expediție pentru a reglementa punerea la dispoziția furnizorilor beneficiarei transcontainerele necesare și că beneficiara a făcut dovada îndeplinirii obligației ce-i revenea, pe cînd prestatoarea nu, în sensul că nu s-au pus la dispoziția furnizorilor beneficiarei pentru expedierea mărfii suplimentate, transcontainere, astfel că marfa s-a expediat în vagoane, în vrac, prin Dec. PAS 796/1979 s-a stabilit că în această situație obligația descărcării mărfii respective revenea prestatoarei, iar pentru locațiile survenite cu această ocazie nu există temei pentru implicarea răspunderii beneficiarei.

Această soluție este în deplină concordanță și cu prevederile contractului ECM (art. 25 lit. d).

Dacă beneficiarii solicită ulterior încheierii contractului ECM efectuarea de prestații pentru cantități suplimentare de marfă, prestatoarea nu are obligația executării acestor prestații decît în limita posibilităților (Dec. PAS 1800/1967)

ca și în cazul sosirii de mărfuri peste cota lunară contractată, dar în această din urmă situație, dacă executantul nu are posibilități de deservire, trebuie să anunțe telegrafic și apoi în scris pe beneficiar despre aceasta (art. 20 din contractul ECM).

În ceea ce privește decontarea taxelor pentru prestații ECM, în situația în care nu se face dovada că marfa a fost manipulată și transportată sau că neexecutarea acestor obligații de către prestator ar fi imputabilă beneficiarei (de exemplu refuzul de a prelua marfa din lipsă de personal, etc.) nu se justifică încasarea și deținerea taxelor respective. (Hot. Arb. de Stat al Mun. Buc. nr. 2874/1979).

La transporturile eliberate prin ECM nu se cere confirmarea eliberării prin semnătura destinatarului pe buletinul de mesagerie, dovada de predare-primire a coletăriei rezultînd din semnătura destinatarului pusă pe documentele întocmite de prestatorul ECM (Hot. Arb. St. Brașov nr. 2528/1966).

În lipsa unui contract scris, executarea prestațiilor ECM are ca efect obligația beneficiarei de a achita taxele legale, iar dacă în timpul desfășurării activităților ECM au rezultat pentru beneficiar pagube, produse de personalul muncitor al prestatorului, urmează a se implica răspunderea acestuia din urmă, în calitate de comitent în condițiile art. 1000 al. 3 c. civ. (Arb. Stat al Mun. Buc. 480/1967).

Paul MIHĂILESCU

Aspecte privind livrarea anticipată

Stabilind regula generală și obligatorie a executării obligațiilor contractuale la termen, Legea nr. 71/1969, în art. 40 recunoaște în același timp și posibilitatea atît a livrării cu anticipație, cît și a livrării cu întîrziere.

Prevederea lapidară cuprinsă în art. 40 lit. a din lege, potrivit căreia livrarea produselor cu anticipație are loc numai cu acordul părților dat prealabil fiecărei livrări face necesară prezentarea mai pe larg a acestei forme de executare a livrării, astfel cum au solicitat unii cititori prin scrisorile primite la redacție.

● Acordul dat de beneficiar în prealabil trebuie să se refere la fiecare livrare în parte. Individualizarea acestui consimțămînt apare necesară deoarece afirmația făcută de beneficiar că este de acord cu toate livrările viitoare ce vor avea loc, este contrară textului legal care prevede cîte un acord pentru fiecare livrare și încalcă însăși finalitatea legii, cunoscîndu-se că inserarea acestei prevederi s-a făcut tocmai spre a curma practica din trecut cînd acordul se referea la toate livrările viitoare, uneori constituind chiar o clauză contractuală.

● Legea nu stabilește forma în care poate fi exprimată acceptarea beneficiarului, dacă acordul poate fi verbal sau este necesară și chiar obligatorie forma scrisă. Din contextul celorlalte prevederi și din principiile legii, precum și din necesitatea obiectivă a precizunii și clarității raporturilor contractuale dintre unitățile socialiste, acordul scris este singurul admis și compatibil.

În schimb, acest acord poate rezulta dintr-o serie de modalități de exprimare a voinței unităților: schimb de scrisori, telegrame, telex, confirmarea scrisă a unei convorbiri telefonice etc.

● Fiind o operațiune patrimonială, întrucît implică un transfer de bunuri și valori din patrimoniile părților contractante, livrarea anticipată — ca operațiune cu un dublu caracter economic și juridic — presupune angajarea unităților interesate de către persoanele competente. Așadar, scrisorile sau celelalte înscrisuri prin care se exprimă acordul pentru o livrare anticipată trebuie semnate de director sau înlocuitorul său, împreună cu contabilul șef (ori locuitorul acestuia), care în acest mod dă și viza de control preventiv atît în faza de angajare cît și în faza de executare a operațiunii.

● Livrarea anticipată nu presupune modificarea contractului încheiat. Acesta rămîne neschimbat în ceea ce privește termenele fixate inițial, executarea obligației însă a-vînd loc înainte de termenul contractual. Dacă ar implica

modificarea termenului din contract, nu ne-am mai afla în prezența unei livrări anticipate, ci a unei executări la noul termen convenit.

Această împrejurare produce următoarele consecințe:

- nu este necesară modificarea actelor de repartizare chiar dacă produsele în cauză sînt supuse repartițiilor;
- livrarea poate avea loc chiar și în trimestrul anterior celui stabilit prin actul de planificare și contract;
- acordul pentru livrarea anticipată poate fi cerut și dat nu numai de centrala sau întreprinderea parte în contract, ci și de unitatea efectiv executantă sau efectiv beneficiară a obligațiilor contractuale (uzină, fabrică, secție de producție), dacă are statutul de unitate componentă cu gestiune economică fără personalitate juridică.

● Acordul trebuie să fie prealabil, așa cum s-a învederat mai sus, în caz contrar furnizorul expunându-se riscului ca beneficiarul să nu accepte primirea produselor, ceea ce implică o serie de neajunsuri și cheltuieli pentru unitatea furnizoare (costul depozitării, locații, speze de transport etc.). Totuși, în cazul în care beneficiarul primește produsele se consideră că livrarea a fost acceptată. În acest caz acceptarea este concomitentă cu executarea și — întrucît este realizată în interesul ambelor părți contractante — se consideră legal efectuată, necontravenind prevederilor normative.

Așa cum am arătat, în cazul în care furnizorul livrează anticipat produsele fără a avea acordul beneficiarului se expune la o serie de cheltuieli, întrucît acesta din urmă poate refuza livrarea. Într-o atare situație furnizorul este obligat să suporte cheltuielile făcute de beneficiar pentru depozitare, conservare, transport etc. Totuși, unitatea furnizoare nu va trebui să suporte acele cheltuieli pe care beneficiarul le poate evita, prin luarea unor măsuri operative, în cadrul obligațiilor de intrajutorare și colaborare specific unităților socialiste.

● Efectele unei livrări anticipate acceptate sînt identice celeia produse de o livrare la termen:

— furnizorul răspunde pentru cantitate, calitate, expediere (dacă este în sarcina sa), remiterea documentelor necesare etc.

— beneficiarul este obligat a face plata la termen, neputînd refuza plata prețului dacă și-a dat anterior acordul pentru livrarea anticipată. Întîrzierea în plata prețului sau refuzului nejustificat de plată se penalizează (Dec. PAS nr. 1640/1978) deoarece obligația de plată a prețului devine exigibilă la data livrării efective, iar nu la data prevăzută în contract (Dec. PAS nr. 1518/1978).

În cazul în care deși unitatea beneficiară refuză primirea produselor întrucît nu și-a dat acordul în prealabil și procedează la depozitarea produselor și trecerea lor în custodie, dar apoi consumă sau folosește produsele este dator să facă plata în termenul legal.

În caz de neplată la această dată, datorează penalități pentru neachitarea prețului la termen (Arbitrajul de Stat Central Hot. nr. 632/1973).

Acordul cu privire la o livrare anticipată nu poate constitui justificare pentru întîrzierea livrării altor produse (Dec. PAS nr. 93/1979) sau la alte termene.

dr. C. JORNESCU

comerț exterior

Răspunderea în cadrul contractului economic de comision

Răspunderea întreprinderii de comerț exterior comisionare nu poate fi just stabilită decît prin luarea în considerare a specificului obligațiilor contractuale care îi revin și prin analizarea atență a faptului dacă aceste obligații au fost sau nu respectate.

Sublinierea de mai sus nu este lipsită de interes, de rece, uneori, se manifestă tendința de a se aplica — și acest domeniu — reguli proprii raporturilor de furnizare ceea ce nu poate duce decît la concluzii greșite. Așa a procedat o unitate care a livrat fructe la export în condiții comision, socotind că din moment ce face dovada că predat o anumită cantitate de fructe cîrăușului, este dreptătită să obțină valoarea acelei cantități, fără conștientizarea real recepțională de către partener străin.

În speță însă, contractul economic de comision a fost încheiat cu clauza potrivit căreia „preluarea cantitativă a marfii la destinația finală în țara clientului, prin cîntărirea mărfii pe cîntarele autorizate oficial. Actul de cîntărire este opozabil comitentului”.

Prin urmare, unitatea comitentă nu se putea considera eliberată de obligație prin predarea produselor către cîrăuș, ci urma să suporte toate riscurile din timpul transportului, pînă la primirea produselor de către client străin.

În aceste condiții, s-a reținut prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1374/1979, că minusurile cantitative constatate la destinație, „în condițiile în care nu s-a făcut dovada violării pe parcurs a mijloacelor de transport pot fi imputabile cîrăușului.

Contractul de comision prevede obligativitatea încheierii la destinație a actelor de constatare în prezența cîrăușului în situația în care lipsurile cantitative sau calitative sînt imputabile acestuia — respectiv, mijloace de transport avariate, violate etc. — ceea ce nu este cazul în speță.

Din verificările și constatările expertizei rezultă că minusul constatat la destinație se poate explica prin sistemele diferite de cîntărire a mijloacelor de transport la expediere și destinație sau prin pierderi pe timpul transportului ca urmare a deshidratării...

Oricare ar fi cauza acestor lipsuri — atîta timp cît s-a făcut dovada că sînt imputabile cîrăușului — răspunderea revine expeditoarei, în sensul că aceasta nu este îndreptătită decît la prețul cantității de marfă stabilită prin cîntărire la destinația finală... dat fiind faptul că în acest mod a fost stabilită condiția de livrare și contractul de comision și contractul extern”.

Soluția se întemeiază deci, pe specificul drepturilor obligațiilor rezultînd din contractul economic de comision în cadrul căruia s-a stabilit, în mod expres, că decontarea valorii produselor exportate se face în funcție de cîntărirea autorizată făcută la destinația finală. În această situație, toate pierderile în greutate — cu excepția celor imputabile cîrăușului — se suportă de către unitatea comitentă.

O rezolvare similară, dar bazată pe aceleași rațiuni — deduse din specificul raporturilor de comision, a fost adoptată în legătură cu consecințele deprecierei mărfii ca urmare a refuzului partenerului extern de a le primi.

Refuzul respectiv nu a fost urmare a încălcării unor obligații contractuale, ci s-a datorat unei situații obiective pe piața externă.

S-a pus problema părții care urmează să suporte cea mai mare daună: exportatoarea (comitentă) ori întreprinderea de comerț exterior (comisionară).

Potrivit Deciziei primului arbitru de stat nr. 577/1979, „această situație obiectivă de conjunctură pe piața externă a determinat producerea daunei în speță a fost reținut întemeiat de arbitraj ca un risc de comerț exterior urmează a fi suportat de exportatoare.

Întrucît nu s-a făcut dovada că dauna în litigiu urmare a unei activități culpabile a I.C.E. comisionare este pierdere a acțiunii față de această parte s-a făcut temeiul”.

raporturi de muncă

Dreptul la despăgubiri ca urmare a anulării sanctiunii disciplinare

În literatura juridică s-au înregistrat opinii diferite în legătură cu obținerea despăgubirilor în urma anulării sancțiunii disciplinare, ca fiind aplicată în mod netemeinic ori nelegal.

Astfel, într-un punct de vedere, motivându-se, printre altele, cu aceea că dreptul la despăgubiri s-ar naște numai din momentul pronunțării hotărârii de anulare a sancțiunii disciplinare, s-ar susținut că cererea de despăgubiri poate fi formulată numai ulterior obținerii hotărârii de anulare a sancțiunii disciplinare pentru motive de nelegalitate ori de netemeinicie. (Gheorghe Mitrache, „Calea procesuală de realizare a dreptului la despăgubire a angajatului ca urmare a anulării sancțiunii disciplinare”, în R.R.D., 1971, nr. 4, pag. 78—80).

Într-o opinie contrară, bazată, în principal, pe aceea că potrivit art. 8 din Decretul nr. 167/1958, prescripția dreptului la acțiune în repararea pagubei rezultate dintr-un fapt ilicit curge de la data la care a fost cunoscută paguba și cel care răspunde de ea și că, deci, în cazul aplicării nelegale a sancțiunii disciplinare unitatea se află în culpă contractuală, se arată că dreptul la acțiune în repararea prejudiciului produs izvorăște din aplicarea nelegală a sancțiunii disciplinare, astfel că cererea de despăgubire poate fi formulată concomitent cu contestația împotriva sancțiunii disciplinare, ea fiind, în conformitate cu art. 17 C. pr. civilă, o cerere accesorie celei prin care se solicită anularea sancțiunii disciplinare nelegal sau în mod netemeinic aplicate (în acest sens, a se vedea: Alexandru Oproiu, „Calea procesuală de realizare a dreptului la despăgubiri a salariatului ca urmare a anulării sancțiunii disciplinare”, în „R.R.D.”, 1973, nr. 7, pag. 118—120).

În sfârșit, alți autori arată că restabilirea drepturilor încălcate ale persoanei nelegal ori netemeinic sancționată disciplinar, între care se numără, în mod evident, și acordarea despăgubirilor ce i se cuvin, constituie un efect al hotărârii prin care organul jurisdicțional competent a dispus anularea sancțiunii disciplinare aplicate. (Cartea Întreprinderii, Vol. IV, supliment la „Viața economică”, 1974, pag. 359; Sanda Ghimpu, Gh. Mohanu, „Litigiul de muncă” Editura științifică și enciclopedică, București, 1975, pag. 114; Vasile Buia, Gheorghe Mohanu, „Organizarea și disciplina muncii în unitățile socialiste de stat”, Editura științifică, București, 1975, pag. 240—241).

Trecând de la poziția literaturii juridice la cea a practicii judiciare, menționăm că Tribunalul Suprem, s-a pronunțat, prin decizia civilă nr. 26 din 7 ianuarie 1963 a Colegiului civil (în C.D., 1973, pct. 96, pag. 217—222) în sensul că dreptul la despăgubiri rezultând din desfacerea nelegală a contractului de muncă se naște în momentul luării acestei măsuri și nu la data hotărârii de reintegrare. Desigur, instanța supremă se pronunță numai cu privire la momentul nașterii dreptului la despăgubiri în situația aplicării celei mai grave sancțiuni disciplinare constând în desfacerea disciplinară a contractului de muncă dar nu există nici un impediment pentru a se considera că dreptul la despăgubiri se naște în toate cazurile — deci și în cazul aplicării celorlalte sancțiuni disciplinare prevăzute de art. 110 din Codul muncii — de aplicare a unor sancțiuni disciplinare, de la data luării acestor măsuri, iar nu de la data la care acestea au fost, eventual, anulate ca netemeinice ori nelegale de către organele de jurisdicție a muncii.

Prin Decizia de îndrumare nr. 3 din 29 mai 1976, Plenul Tribunalului Suprem stabilește obligația instanțelor ca, în cazul în care s-a hotărât anularea măsurii desfacerii disciplinare a contractului de muncă, dispunându-se, totodată, reintegrarea în postul anterior deținut, să se calculeze și despăgubirile cuvenite pentru perioada pînă la pronunțarea

hotărârii, iar pentru perioada de la pronunțarea hotărârii și pînă la reintrarea efectivă să se stabilească elementele de calcul pe baza cărora, ulterior, persoana să se poată adresa instanței de validare a popririi.

Această îndrumare este însă valabilă numai dacă și în măsura în care persoanele încadrate în muncă, contestațiile ale sancțiunilor disciplinare aplicate au cerut organelor prevăzute de art. 175 alin. 1 din Codul muncii și acordarea despăgubirilor. La această concluzie, ne conduce împrejurarea că în actualul Cod al muncii nu există o prevedere similară celei cuprinse în art. 17 C. pr. penală, care obligă instanța să acorde despăgubiri din oficiu. De asemenea, prin art. 172(2) din Codul muncii în vigoare se dispune că persoanele încadrate în muncă „pot contesta sancțiunile disciplinare aplicate fără temei sau cu încălcarea legii și orice măsură pe care le consideră nelegale, cerind restabilirea drepturilor încălcate”. Or, un drept care i s-a încălcat persoanei sancționată disciplinar cu oricare dintre sancțiunile disciplinare cu caracter patrimonial, este dreptul la retribuția ce nu i s-a acordat în total sau în parte, ca urmare a aplicării sancțiunii disciplinare. Așadar, Codul muncii, în art. 172(2), are în vedere că oricare dintre drepturile de care a fost lipsită o persoană — deci și dreptul la retribuție — se restabilește, la cererea persoanei vizate.

Nu mai puțin, nu am putea trece peste analiza acestei probleme fără a analiza și o obiecție ce s-ar putea aduce, bazată pe prevederile art. 18 din Codul muncii în vigoare, potrivit cu care „drepturile persoanelor încadrate în muncă nu pot face obiectul vreunei tranzacții, renunțări sau limitări, ele fiind apărute de stat împotriva oricăror încălcări, a manifestărilor de subiectivism, abuz sau arbitrar” precum și pe prevederile art. 19 litera „b” din același Cod al muncii în raport de care persoana încadrată în muncă are dreptul „să fie retribuită potrivit principiului socialist de repartitie, în raport de cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii pe care o desfășoară”.

S-ar putea deci susține că prin sancționarea disciplinară a personalului muncitor, și a problemei despăgubirilor, care nu au fost cerute în mod expres de către persoana încadrată în muncă ce a contestat decizia de sancționare disciplinară, s-ar ajunge, în mod implicit ca dreptul la retribuție ce a fost diminuat, în total sau în parte, prin aplicarea și executarea unei sancțiuni disciplinare cu caracter patrimonial, drept ridicat de actualul Cod al muncii la rang de principiu fundamental, să fie știrbit.

Această temere nu se justifică însă dacă ținem seama de rolul activ ce revine organelor de jurisdicție a muncii, în raport de care socotim că acestea sînt obligate a pune în vedere în scris contestatorului că poate să ceară, odată cu solicitarea de anulare a sancțiunii disciplinare ca fiind aplicată în mod netemeinic ori cu încălcarea legii, și despăgubirile ce i se cuvin. O cerere de renunțare la despăgubiri a contestatorului rămîne însă fără efecte juridice, deoarece prin aceasta retribuția de care acesta a fost lipsit prin aplicarea sancțiunii disciplinare cu caracter patrimonial, ar face obiectul unei tranzacții, ceea ce contravine art. 18 din Codul muncii. Așadar, chiar dacă s-a făcut o asemenea cerere și ea ar fi fost luată în considerare de către organul de soluționare a sancțiunii disciplinare, potrivit legii, contestatorul o poate reformula oricînd, în cadrul termenului de prescripție de trei ani, care curge de la data aplicării sancțiunii disciplinare.

Pentru a nu se crea însă confuzii, socotim că organele de jurisdicție a muncii, investite cu soluționarea contestației împotriva deciziei de sancționare disciplinară ar trebui să ia act de împrejurarea că cererea de despăgubiri se va formula ulterior, potrivit dispozițiilor legale în vigoare, în termenul legal de prescripție, iar nu că petentul ar renunța la solicitarea ulterioară a despăgubirilor.

În unele cazuri, din lipsa de pregătire de specialitate a unor contestatori, aceștia nu solicită și acordarea despăgubirilor, ceea ce justifică exercitarea rolului activ al organelor de jurisdicție a muncii în sensul celor arătate mai sus, de a le cere în scris să-și precizeze cererea.

Gheorghe BRĂNDUȘEA

Întrebări și răspunsuri

● **GRUPUL ȘCOLAR NR. 14 BIS-TRIȚA, comuna Costești — județul Vilcea** întreabă care este cuantumul indemnizației în cazul cind o persoană încadrată în muncă se află în incapacitate de muncă datorită unei boli transmisibile.

În conformitate cu prevederile art. 6 alin. 3 din H.C.M. nr. 880/1965, beneficiază din prima zi de cuantumul integral al indemnizației ce i se cuvine, persoana încadrată în muncă aflată în incapacitate temporară de muncă datorită bolilor transmisibile sau urgențelor medico-chirurgicale stabilite de Ministerul Sănătății. În cazul în care sînt îndeplinite și condițiile prevăzute în art. 11 din același act normativ, adică dacă persoanei încadrate cu contract de muncă (pe durată determinată sau nedeterminată) i se interzice să meargă la lucru, de către organele medicale din cauza unei boli molipsitoare, aceasta beneficiază de un ajutor de carantină de 85% din retribuția tarifară de încadrare, indiferent de natura contractului de muncă și de vechimea neîntre ruptă în muncă. Din prevederile sus citate rezultă că persoanelor ce au boli transmisibile li se asigură un regim preferențial. A se vedea și răspunsul dat lui Smedescu Ioan — Vilcea în Revista economică, Supliment nr. 2/1980 pag. 13.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR Bloc A8 bis, bd. Ion Șulea nr. 30 București** întreabă dacă proprietarii de apartamente situate la subsol, parter și etajul I care nu folosesc liftul întrucît la etajele superioare ale clădirii nu există părți sau instalații comune cum ar fi spălătorii, uscătorii și altele asemenea, sînt sau nu obligați să suporte cheltuielile de reparații și întreținere ale ascensorului. Răspunsul necesită unele explicații prealabile. În blocurile cu mai multe apartamente, în afara suprafețelor locuibile, mai există și unele părți și instalații comune care sînt esențiale și indispensabile pentru folosirea locuințelor cum sînt: crematoriile, vidanțele, scările interioare, ascensorul casa scării, spălătorii, uscătorii etc. Fără existența acestor părți și instalații comune, locuirea clădirii ar fi imposibilă. În cazul în care clădirea cuprinde apartamente proprietate individuală, proprietarii acestora dețin, în această calitate, atît apartamentul respectiv cît și o cotă parte ideală, indiviză din părțile și instalațiile comune. Orice proprietar dintr-o clădire cu mai multe apartamente este deci, în același timp, și coproprietar al părților și instalațiilor comune.

Din această dublă calitate de proprietar al apartamentului și de coproprietar al părților și instalațiilor comune decurge o serie de consecințe: — așa cum repartițiile și lucrările importante necesare apartamentului sînt în sarcina proprietarului, chiar dacă

nu locuiește în acesta, tot așa și revizile și reparațiile la toate părțile și instalațiile comune (inclusiv ascensorul) sînt în sarcina coproprietarilor respectivi, chiar dacă nu le folosesc; dacă proprietarii de la subsol, parter și etajul I folosesc ascensorul pentru a utiliza părțile și instalațiile de la etapele superioare, au obligația de a suporta și cheltuielile legate de exploatarea acestuia (forța motrică, luminat etc.); cheltuielile de reparații și întreținere la toate părțile comune (inclusiv la ascensor) nu sînt determinate de împrejurarea că respectivele instalații sînt sau nu folosite de proprietari, ci de faptul că acestea le aparțin în coproprietate.

● **POPESCU GHEORGHE — Ploiești** — întreabă dacă în conformitate cu actualele reglementări contabilul șef are sau nu competența ca, în unitățile socialiste cu un număr mare de sectoare sau subunități, să desemneze persoane care să efectueze plata retribuțiilor și a altor drepturi cuvenite personalului muncitor; care este sancțiunea ce i se poate aplica, dacă a desemnat asemenea persoane fără a avea competența legală; dacă eventual asemenea competență acordată contabilului șef prin regulamentul de organizare și funcționare al unității este operantă sau nu.

Răspundem întrebărilor în ordinea în care au fost formulate: potrivit Regulamentului operațiunilor de casă aprobat prin Decretul nr. 209/1976, numai conducătorul unității poate desemna în mod expres persoane care să facă asemenea plăți (art. 25 alin. 2); dacă o asemenea desemnare a fost făcută de contabilul șef fapta sa constituie o abatere disciplinară fiind susceptibilă de sancționare potrivit art. 100 din Codul muncii;

— regulamentul de organizare și funcționare al unității fiind un act normativ de rang inferior nu poate cuprinde prevederi contrare legilor, decretelor, hotărîrilor Consiliului de Miniștri etc. Or, față de dispoziția imperativă a art. 25 alin. 2 din Decretul nr. 209/1976, prevederea cuprinsă în regulamentul de organizare și funcționare a unității este nelegală cu atît mai mult cu cît nici în art. 9 din H.C.M. nr. 1885/1970 nu este prevăzută în mod expres această atribuție a contabilului șef. În ce privește răspunderea sa materială și a persoanei delegată nelegal urmăriți Suplimentul revistei noastre.

● **IGNA CIPRIAN, LAZĂR MIHAI, URDEA TRAIAN, PELE FLORIAN și SĂLĂJAN VASILE — Oradea** întreabă care sînt criteriile legale pentru stabilirea costului încălzirii și pentru repartizarea pe locatari a acestuia. Răspunsul la întrebarea dv. este cuprins în Hotărîrea nr. 2/1973 pct. 5 litera a. text legal pe care-l cunoașteți

și la care faceți referire, afirmînd că repartizarea cheltuielilor privind încălzirea s-a efectuat potrivit acestui act normativ. Orice altă interpretare este în contradicție cu legea.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR NR. 151 BLOC 3 CARTIER TRIVALE PITEȘTI** întreabă cum se calculează numărul de membri ai asociației de locatari. Potrivit art. 3 alin. 1 din Statutul asociației aprobat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 387/1977, sînt de drept membri: toți titularii contractelor de închiriere, indiferent de numărul membrilor de familie și de vîrsta acestora; persoane fizice care locuiesc în apartamentele ce le aparțin în proprietate personală. În caz de proprietate comună a membrilor unei familii asupra aceluiași apartament, cei în cauză vor desemna unul dintre coproprietari spre a deveni membru al asociației. În cazul în care apartamentul este coproprietatea a două sau mai multe persoane care nu fac parte din aceeași familie, fiecare coproprietar va deveni membru al asociației cu condiția expresă ca să locuiască în acel apartament; persoanele juridice care își au sediul sau desfășoară activități în suprafețele locative deținute cu orice titlu. În raport de datele de mai sus veți putea calcula corect numărul de membri ai asociației. Pentru amănunte vezi lucrarea „Administrarea imobilelor“ pag. 12 și urm.

● **COOPERATIVA DE CREDIT — Intorsura Buzăului** întreabă dacă prin semnarea unei obligații de plată girantului devine debitor solidar împreună cu imprumutatul și care este modalitatea de executare a girantului. Răspundem la întrebările dv. în ordinea cerută. Cooperativele de credit acordă imprumuturi membrilor lor, pentru a căror rambursare pretend ca, alături de imprumutat, să semneze obligația de plată și o altă persoană, ce are calitatea de girant. Prin semnarea obligației de plată girantului devine codebitor solidar, iar obligația constituie titlu executor prin efectul legii. În această materie își găsește aplicarea prevederile art. 1039 și 1042 din Codul civil potrivit cărora: fiecare debitor poate fi constrins în totalitate; plata făcută de unul din debitor liberează și pe ceilalți față de creditor; creditorul se va adresa la care va voi dintre debitorii, fără ca debitorul să poată opune beneficiul de discuțiune sau de diviziune. În cazul dv. puteți deci urmări fie pe ambii codebitori, fie pe oricare la alegere, girantul neputîndu-se sustrage de la plată. Pentru a obține executarea silită a datoriei procedați fie la poprirea asupra retribuției, fie la executarea silită asupra bunurilor unuia sau ambilor debitorii. În cazul în care unitatea socialistă la care ați efectuat poprirea nu dă curs acesteia, vă puteți adresa judecătoriei în a cărei rază de activitate se află sediul unității la care s-a făcut poprirea, în baza prevederilor art. 27 din Decretul nr. 221/1960, republicat în 1969, solicitînd confirmarea popririi, remiterea sume-

lor poprite și amendarea cu o amendă civilă de până la 500 lei a celui care refuză executarea popririi. În conformitate cu art. 27 alin. final din Decretul nr. 221/1960 judecătoria este obligată a pronunța și amenda.

● **ARNĂUTU MIHAI** — Birlad arată că delegatul unei unități beneficiare recepționează produsele de la furnizor și le însoțește până la destinatarul beneficiar unde se constată că marfa nu corespunde mențiunilor din avizul de expediție (oțelul are o altă dimensiune și o altă marcă). Întrebă care este procedeul legal pentru ca unitatea beneficiară să intre în posesia produsului contractat și pentru recuperarea pagubelor suferite. Merceologul care a recepționat produsul de la beneficiar și-a încălcat atribuțiile de serviciu și nu a respectat prevederile legale privind recepția, cuprinse în art. 34 alin. 1 din Legea nr. 71/1969 (modificată și completată în 1979) și în art. 6 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, motiv pentru care va trebui obligat prin decizie de imputare la acoperirea integrală a pagubei suportată de unitate (costul transportului și eventualele penalități și daune plătite altor beneficiari în cazul în care din lipsa acestei cantități de oțel nu și-a respectat propriile sale obligații de livrare). Cît privește cantitatea adusă la sediul beneficiarului, ea va trebui să fie ținută în custodie, la dispoziția furnizorului, care va fi invitat a-și trimite delegat spre a constata că produsul nu corespunde mențiunilor din avizul de expediție și din contractul economic. În lipsa delegatului furnizorului se va proceda la verificarea cu delegat neutru potrivit prevederilor Regulamentului citat, dovădindu-se că respectiva cantitate supusă verificării este una și aceeași cu aceea ridicată de la furnizor. Cu alte cuvinte, culpa merceologului beneficiarului nu poate înlătura culpa unității furnizoare care nu a respectat obligația sa asumată prin contract.

● **MIHAIL NEACȘU** — București întreabă dacă proprietarii de la subsol, parter și etajul I care nu folosesc ascensorul sînt obligați la plata cheltuielilor privind întreținerea și reparațiile acestuia. Răspunsul este afirmativ și concordă cu scrisoarea primită de dv. de la C.P.C.P., întrucît obligația de a repara și întreține liftul nu-și găsește temeiul în folosirea acestuia ci în calitatea de coproprietar asupra tuturor părților și instalațiilor comune ale clădirii. Vezi amănunte în lucrarea „Administrarea imobilelor”, pag. 93 și în răspunsul dat mai sus Asociației de locatari Bloc A 8 bis Bd. Ion Șulea București.

● **ELENA ZALIZNEA**, Reșița; **A. GAVRILAOAIEI**, Ploiești, **COOP. UNIREA**, Tg. Neamt — Este adevărat că art. 7 din Decretul nr. 246/1977 prevede că în perioada de trei luni cît tătăl copilului, beneficiar de alocație de stat pentru copii, nu poate primi acest drept întrucît s-a reîncadrat

după demisie, nici soția sa nu poate beneficia de alocație, chiar dacă este încadrată cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată.

● **RETA DIMITRIU**, Brașov — Anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971 se ocupă de condițiile minime de studiu și vechime necesare pentru ocuparea funcțiilor tehnice, economice, de altă specialitate și administrative. Această anexă nu se referă la personalul muncitoresc de care se ocupă anexa 1 a legii susmenționate. La punctul 2 al Notei la Anexa nr. 2 se arată posibilitatea luării în considerare — la stabilirea vechimii minime în specialitate — și a perioadelor lucrate în specialități înrudite însă în funcții tehnice, economice etc., dar nu ca muncitori necalificați.

● **VASILE MANEA**, Cocora, Ialomița — Potrivit prevederilor Anexei 1 la Legea nr. 12/1971, pot fi promovați în categoria a 5-a muncitorii care au absolvit școala profesională și au cel puțin 8 ani vechime minimă în meserie. Muncitorii calificați la locul de muncă trebuie să aibă o vechime minimă în meserie de cel puțin 10 ani. Promovarea în categorii superioare se poate face numai cu respectarea prevederilor art. 22 din legea susmenționată.

● **EUGENIA NANI**, Tulcea — Conform art. 176 din Codul muncii, în termen de trei ani de la data producerii prejudiciilor aveți dreptul să vă adresați Comisiei de judecată a unității, cerînd drepturile care le pretindeți conform art. 74 din Legea nr. 57/1974. Din scrisoarea dv. nu rezultă însă că ați fost delegați să îndepliniți funcția de șef contabil, astfel că n-aveți temei legal pentru obținerea acestor drepturi.

● **MARIA COZMA**, Brașov — Absolvirea Institutului pedagogic de trei ani nu permite ocuparea funcției de programator, pentru care este prevăzută condiția absolvirii învățămîntului superior de cinci ani.

● **IOAN FLOREA**, Brașov — Din scrisoarea dv. rezultă că la data de 10 august 1978 ați fost încadrat ca gospodăru principal la clasa 12 (gradația 3) iar, ca urmare a transferării în interesul serviciului la o altă unitate și în altă funcție vi s-a menținut aceeași retribuție, fiind încadrat la gradația I. Pentru a fi promovat în gradația următoare este necesară o vechime minimă de trei ani care, în cazul dv. se scotește de la 10 august 1978. Conducerea unității, în condițiile prevăzute de Legea nr. 12/1971, vă poate reduce această vechime cu cel mult 1/3 (art. 33 din Legea nr. 57/1974).

● **MONICA PĂUNESCU**, București — Ați absolvit — cu examen de stat — cursurile de zi ale învățămîntului superior. În cazul acesta vi se aplică prevederile art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974, în sensul că încadrarea cuvenită este aceea prevăzută pentru absolvenții învățămîntului superior economic, din al doilea an de activitate. După un an de muncă veți fi încadra-

tă la nivelul de bază al retribuției prevăzute pentru funcția ocupată.

● **TRAIAN GHEORGHÎȚA**, Timișoara — Sumele încasate pentru munca de contabil al sindicatului întreprinderii unde sînteți încadrat ca personal retribuit, nu se includ în baza de calcul a pensiei care se stabilește exclusiv pe baza retribuției tarifare lunare de încadrare (media pe 60 de luni din ultimii 10 ani de activitate) ce vi s-a stabilit de întreprindere.

● **DĂNUȚA NAZARE**, Tecuci — Fiind transferată în interesul serviciului de la întreprinderea de spirt Ghidigeni la I.R.A. Tecuci, unde urmează să vă stabiliți domiciliul, veți avea drepturile prevăzute pentru personalul transferat în interesul serviciului în altă localitate (art. 75 din Legea nr. 57/1974).

● **MIHAI GH. NECȘULESCU**, Rm. Vilcea — În ipoteza transferării în interesul serviciului într-o funcție cu nivelul de retribuției mai mici, conform prevederilor Decretului nr. 100/1979, conducerea unității poate stabili personalului transferat o retribuție cel mult egală cu aceea avută anterior. Această posibilitate nu constituie o obligație pentru unitate, care poate să vă încadreze și la nivelul de bază al retribuției prevăzute pentru funcția ce ați ocupat în urma transferării, cu care ați fost de acord.

● **GHEORGHE DIACONU**, Iași — Ați absolvit — cu diplomă de stat — cursurile învățămîntului superior (la seral), facultatea de științe economice. La data absolvirii ați avut o vechime ca muncitor de peste patru ani. În această situație vi se aplică prevederile art. 35 lit. c din Legea nr. 57/1974, potrivit cărora urmează să fiți încadrat la o gradație care să vă asigure o clasă de retribuție în plus față de aceea avută ca lăcătuș.

● **ION DINU**, Dridu, Ilfov — Cît timp nu solicitați atribuirea unei locuințe avînd asigurat spațiul locativ necesar, nu există un impediment legal privind transferarea dv. în interesul serviciului la București. Dacă vă veți stabili domiciliul în altă localitate, nu veți putea beneficia însă de drepturile prevăzute de art. 75 din Legea nr. 57/1974.

● **AUREL FRUNZĂ**, Suceava — În cadrul întreprinderii județene de legume și fructe, unde sînteți încadrat ca economist, există posibilitatea să vă desfășurați activitatea fie în sectorul de producție agricolă, fie în cadrul compartimentului financiar-contabil. Activitatea de producție agricolă se încadrează în grupa IV de ramuri, economistul în primul an de activitate fiind încadrat la clasa 13, cu o retribuție tarifară lunară de 1820 lei. Activitatea financiar-contabilă din cadrul întreprinderii se încadrează în grupa V de ramuri, economistul din primul an de activitate avînd dreptul la o retribuție tarifară lunară de 1770 lei, corespunderă clasei 12 de retribuție.

C. J.

oferte
DE PRODUSE
DIN STOC

capacitati de productie produse noi

INTREPRINDEREA DE STAT
PENTRU IMPRIMATE
SI ADMINISTRAREA
PUBLICATIILOR
Telefon 18.12.22.

- alternator buc. 3
- amortizor auto recondiționat buc. 4
- ansamblu capsulat prin depresiune buc. 2
- arbore cotit buc. 2
- ax cu came antrenare buc. 2
- axul brațului buc. 2
- baie ulei buc. 1
- bielă buc. 5
- bloc cilindru motor buc. 1
- bloc lumini volan buc. 1
- bloc optic buc. 8
- bobină stator buc. 2
- braț inferior asamblat buc. 6
- bușe lagăr buc. 8
- bulon bielă buc. 8
- capete bară buc. 2
- capac vas expansiune buc. 3
- carburator buc. 2
- carter ambreiaj buc. 1
- camere 650×16 buc. 5
- camere 825×20 buc. 6
- corp bielă asamblată buc. 4
- contact frină mină buc. 5
- con metalic viteza I buc. 3
- colecție reparații planetară buc. 2
- chiuloasă asamblată motor buc. 2
- cilindru frină ambreiaj buc. 1
- cilindru receptor buc. 4
- cuplaj cardan buc. 1
- distribuitor aprindere buc. 2
- disc ambreiaj buc. 2
- delcou buc. 1
- etrier față dreapta buc. 4
- etrier față stînga buc. 4
- filtru fin buc. 3
- fulie pompă apă buc. 1
- garnitură carburator buc. 12
- garnitură schimbător chiuloasă buc. 2
- garnitură închidere buc. 2
- garnitură chiuloasă buc. 10
- garnitură cap pompă apă buc. 12
- garnitură distribuitor buc. 2
- geantă roată buc. 2
- jigler principal buc. 4
- lanț distribuție buc. 1
- lampă buc. 2
- lampă față dreapta-stînga buc. 15
- leviere micl buc. 12

- leviere mari buc. 10
- mască asamblată buc. 1
- macara ușă buc. 10
- macara ușă buc. 2
- manșon ambreiaj buc. 1
- mască simplă buc. 1
- manșon ștergător parbriz buc. 1
- membrane compensare buc. 6
- osie spate buc. 1
- ornament interior față buc. 2
- perie electrice electromotor buc. 6
- pedale accelerație buc. 1
- pastile buc. 4
- pastile sup. buc. 4
- pastile inf. buc. 4
- pinion arbore camă buc. 11
- pinion arbore cotit buc. 7
- pivoți buc. 2
- platnere ușă buc. 2
- plafonieră buc. 4
- pompe apă buc. 1
- pompă centrală frină buc. 1
- port fuzetă stînga buc. 3
- port fuzetă dreapta buc. 1
- radiator calorifer buc. 1
- record ramificație buc. 9
- releu semnalizare buc. 22
- rotor electromotor buc. 4

- rotor distribuitor buc. 14
- rulment buc. 4
- rulment buc. 2
- rulment cutie viteză buc. 1
- segmenti motor SR buc. 1
- segmenti raclor buc. 12
- sincron cutie viteză buc. 3
- simering 8,5×16 buc. 4
- simering 13×26 buc. 4
- supapă refluxare buc. 2
- supapă aspirație buc. 4
- supapă evacuare buc. 4
- șaiă frină ambreiaj buc. 11
- ștergător exterior dreapta buc. 1
- tampon cauciuc cutie viteză buc. 1
- țevă eșapament buc. 3
- vitezometru buc. 3
- ventilator ax buc. 5
- ventilator alternator buc. 4
- arbore planetar spate buc. 1
- arcuri spirale față buc. 31
- bobină inducție buc. 1
- braț superior (punte față) buc. 7
- disc de frină buc. 7
- flexi bloc buc. 9
- flexi bloc cremalier buc. 8
- ghiară manivelă pornire buc. 5
- vas expansiune sticlă buc. 5

FABRICA METALURGICĂ SIBIU

str. Abatorului nr. 2 — Telex : 69278

Execută și livrează eșalonat în trimestrele II—IV 1980:
● Foarfece manual cu pîrghie pentru bancuri de lucru, cu următoarele caracteristici tehnice:

Dimensiuni de debitat	Tip. I	Tip. II	Tip III
— Tablă oțel — mm	3	4	5
— Oțel lat — mm	50×4	50×5	70×5
— Oțel rotund — mm	9	10	12
— Greutatea foarfecii kg	8	13	16
— Preț de vânzare — lei	347	553	644

● Pană sabot pentru autovehicule de 3—5 tone-lei 72
● Containere pt. manipularea și depozitarea produselor solide și de dimensiuni mici (CT) cu următoarele caracteristici :

— Tip CT. 1 — dimens. 300x200x200	— preț vânzare lei	61
— Tip CT. 2 — dimens. 400x300x200	— preț vânzare lei	80
— Tip CT. 4 — dimens. 600x400x200	— preț vânzare lei	110
— Tip pliabil dimens. 800x1200x985 pt. 1000 kg.	lei	2325
● Mașini frecat mozaic	lei	3850
● Lopeți rabatabile pt. gărzi patriotice	lei	37